

Iestāda krokusu sīpolu tūkstošus

Foto - E. Gabranovs

Gatavs darbam. Mamma Līna Barovska atklāja, ka divgadīgais Raiens Ubags, uzzinot, ka jādodas uz talku, pavēstījis: "Lidzi jāņem lāpsta, grābeklis un ķerra."

Edgars Gabranovs

Sestdien pie Viļakas katoļu baznīcas pulcējās vairāk nekā divdesmit talcinieki, lai iestādītu, kā zināja teikt priesteris Guntars Skutels, divarpus tūkstošus krokusu sīpolu. Iniciatīvas autore Vineta Zeltkalne priecājas, ka šogad šī jau bija trešā talka.

V.Zeltkalne paskaidroja, ka biedrība "Sauls stari Viļakai" pirmajā talkā sakārtoja laukumu, kur sēt saulespuķes: "Otrajā talkā sējām saulespuķes, un šī ir trešā talka. Kas mudina darboties? Interesanti, ka iedzīvotāju iniciatīvu projektā varēja piedalīties tikai pirms apmācību noklausīšanās tiešsaistē. Tam veltīju 12 stundas. Svarīgi bija iesaistīties pašu izdomātās un piedāvātās iniciatīvās, nevis, piemēram, nopērc soliņu un to uzstādi sabiedriskā vietā. Priesteris Guntars ieteica stādīt krokusus, kas pavasarī pirmie uzzied, protams, pēc sniegpulkstenītēm. Krokusi nav ne jāravē, ne jālaista." Lūgta atklāt nākotnes plānus, Vineta atzina, ka palīdz tad, kad cilvēki kaut ko paprasa: "Palīdzu tiem, kuriem ir ideja, ko darīt. Nepalīdzu, ja tikai pastāsta, ka kaut ko grib darīt. Es taču nezinu, ko grib! Cits stāsts, ja ir konkrēta ideja."

Viļakas Vissvētās Jēzus Sirds Romas katoļu baznīcas ērģelniece, draudzes vecākā Inita Raginska ir pārliecināta, ka talciniekus vada un iedvesmo Svētais Gars: "Kopā mēs darām

lielas lietas, jo katrs dod savu ideju." Mājās sēdētājus viņa aicina piecelties no gultas un iziet sabiedrībā: "Mēģiniet darīt! Darot sajūties garšu, kas mudinās iet tālāk. Katram ir savs ceļš ejams..." Taujāta, kā izdodas uzturēt možu garu priesterim, Inita smaidot atgādināja, ka Guntars ir Dieva sūtīts, piebilstot, ka Dievs vienmēr grib, lai viss būtu skaisti, lai viss būtu labi. "Mums ir paraugs un palīgs, lai mūsos mājā mīlestība, lai mēs tiektos pēc foršākā. Ticiet!" viņa aicina. Priesteris G.Skutels neslēpj, ka ideju ir ļoti daudz: "Tomēr jābūt nedaudz piezemētākiem, jo nereti visu nevar paspēt izdarīt. Možu garu palīdz uzturēt ticības spēks, kas nāk no augšas. Tāpat gandarījumu sagādā arī cilvēku atsauksmes un izziņas, ka viņi, kopā darbojoties, piedzīvojuši prieku. Tas arī ir atkaļ spēks." Jāpiebilst, ka sestdien priesterim bija jābūt Rīgā, lai sāktu darboties jaunā iniciatīvā. "Jā, bet man jāva piedalīties Zoom platformā. Sadarbībā ar probācijas dienestu esmu uzņēmies uz klausīt un palīdzēt cilvēkam, kurš izcietis cietumsodu. Piekritu tāpēc, ka mēnesī būs jāvelta ne vairāk kā 8 stundas. Saprātu, ka tik daudz laika atrādīšu. Līdzīga pieredze ir, bet to līdz šim darīju, pamatojoties uz savām zināšanām. Tagad būs iespēja uz klausīt ekspertu ieteikumus. Vai grupā ir arī citi priesteri? Nē, 16 cilvēki, kuri darbosies visā Latvijā." Viņš neņemās prognozēt, kā veiksies sadarbība: "Varbūt tā ilgs nelielu laiku, bet varbūt visu dzīvi. Mūsu uzdevums ir palīdzēt un atbalstīt."

* Turpinājums 10.pp.

Nākamajā
Padugumā

● "Lauku sētā darba daudz"
Amatierteātru pasākums
Lazdukalnā

● Gardumi ikdienas galdam
Rudens receptes no dārza
veltēm

Lems arī par Ziemassvētku paciņām

24.oktobrī Balvu novada domes sēdē deputāti izskatīs 39 lēmumu-projektus, tostarp par finansējuma piešķiršanu Ziemassvētku paciņu iegādei un Atzinības rakstu piešķiršanu.

Noslēdz projektu

Folkloras kopa "Upīte" kopš pagājušā gada 21.novembra katru mēnesi dāvināja saviem klausītājiem jaunu dziesmu un videoklipu. Oktobrī noslēdzās vērienīgais šī projekta gads ar dziesmu "Staceja", kuru kopa iemācījās no teicējas Natālijas Smuškas. Oktobris ir veļu mēnesis, kas liek aizdomāties par saviem senčiem, un dziesma "Staceja" palīdz ieskatīties savas dvēseles dziļumos, sastapties ar izjūtām un pārdzīvojumiem, kurus pārvarot, tie spēcina un liek tālāk dzīvot!

Īsziņas

Aicina pieteikt brīvprātīgos

5.decembrī visā pasaulē atzīmē Starptautisko brīvprātīgo dienu. Nodarbinātības valsts aģentūra līdz 21.novembrim aicina Latvijas iedzīvotājus un organizācijas pieteikt brīvprātīgā darba veicējus un organizētājus, kuri devuši ievērojamu ieguldījumu sabiedrības labā laika posmā no 2023.gada 22.novembra līdz 2024.gada 21.novembrim. Brīvprātīgo godināšanas mērķis ir pateikt paldies tiem Latvijas iedzīvotājiem un organizācijām, kas savu laiku ziedo brīvprātīgajam darbam sabiedrības labā, veicinot iedzīvotāju un organizāciju interesi un iesaisti brīvprātīgajā darbā.

Vārds žurnālistam

Aija Socka

Dzīves burvība slēpjas vienkāršībā un sirsnībā. Draudzene sajūsmināti dalījās piedzīvotajā – Zemgalē apmeklējusi Danskovītes lugas izrādi “Mazpijsāta”, vairākkārt izskanējis arī Balvu pilsētas nosaukums. Pati savukārt aizvadītās nedēļas nogalē baudīju amatiereteātru priekšnesumus, kur viens no kolektīviem piedāvāja ieskatīties lauku dzīves ainā pēc vairākiem gadu desmitiem. Interesanti, bet reizē arī skumji, jo lauki pamazām un neizbēgami iztukšojas... Vairākas nedēļas sekoju līdzī ‘feisbukā’ publicētajam divu māsu kopdarbam – stāstam par kāda Bērziņu ciema, ļaužu un viensētu dzīvi pirms gadu desmitiem. Mazliet vairāk nekā pirms 100 gadiem tur dzīvojuši 64 cilvēki, pašlaik – tikai trīs iedzīvotāji. Atmiņas par bijušo vairākiem sociālo tīklu lietotājiem sildīja sirdi, par ko viņi arī komentēja, neslēpjot savas emocijas. Atskatoties pagātnē, nav runa par politiku, bet par bērību, jaunību, nodzīvotajiem gadiem, sapņiem, dzimtajām mājām un dabas ainavu. Protams, katrs laiks nes līdzī savas ačgārnības un netaisnības. Iespējams, pēc gadiem 50 vai vairāk par šo laiku, kad dzīvojam, rakstīs un stāstīs līdzīgi, atklājot, piemēram, ar kādu birokrātiju, netaisnību vai korupciju tauta samierinājusies. Cauri laikiem dzīvo un savu vērtību saglabā vien sirsnība un vienkāršība...

Latvijā

Skeneri izmaksāšot dārgāk. Gatavojoties jauna parauga vēlēšanu zīmju un to nolaišanai nepieciešamo skeneru iegādei, sagaidāms neliels sadārdzinājums. Par trūkstošo līdzekļu piešķiršanu vēl būs jālemj valdībai. Iepirkums drīz noslēgšoties, un tā rīkotājiem nav bažu, ka tas varētu ietekmēt gatavošanos nākamgad jūnijā gaidāmajām pašvaldību vēlēšanām. Šajās vēlēšanu zīmēs iecerēts mainīt veidu, kā vēlētais varēs paust savu attieksmi par kādu kandidātu – ar atzīmi zaļajā “par” vai sarkanajā “pret” laukumā. Balsu skaitītājiem šīs zīmes būs ērti nolaišamas elektroniski.

Preses abonēšana rit pilnā sparā. Sākusies drukātās preses abonēšana nākamajam gadam, un iedzīvotāji var abonēt vairāk nekā 400 dažādu preses izdevumu. Kopumā nākamajam gadam “Latvijas pasts” piedāvā abonēt 24 laikrakstus latviešu valodā un 18 krievu valodā, kā arī pusotru simtu žurnālus latviešu valodā un 30 krievu valodā. Iedzīvotāji var izvēlēties abonēt 43 novadu preses izdevumus un 175 ārvalstu preses izdevumus.

Gripas potes dažviet jau beidzas. Piekajā dienā, kad visā Latvijā turpinās senioru vakcinācija pret sezonālo gripu, vairākās ārstu praksēs valsts apmaksātās potes jau ir beigušās. Bet 65% lauku ģimenes ārstu ziņo, ka visus riska grupā esošos noteikti nevarēs vakcinēt šī paša iemesla dēļ. Ģimenes ārsti šo situāciju sauc par uztraucošu un vērsīsies valdībā. Slimību profilakses un kontroles centrs (SPKC) vairo vakcinu pircēju – Nacionālo veselības dienestu (NVD), ka iepirkts mazāk devu, nekā ieteikts. NVD savukārt uzsvēra, ka pošu pagaidām pietiek.

Iecere par pieminekļa pārzāgēšanu raisa diskusijas. Runas par vairākus metrus augsto Andreja Upīša bronzas skulptūru pie Rīgas Kongresu nama aktualizējās pirms pusotra gada, kad Rīgas Pieminekļu padomes sēdē diskutēja par daudzu pieminekļu demontāžu. No vienas puses, Andrejs Upīts bija rakstnieks, bet no otras – aktīvs padomju varas pārstāvis, 1940. gadā lūdzot Padomju Savienību uzņemt Latviju tās sastāvā. Atšķirīgo dabu dēļ Rīgas domes deputātam, tēlniekam Ivaram Drullem radusies ideja vairāk nekā 40 gadus veco pieminekli pārzāgēt uz pusēm. Viņa ideju aizvadītā nedēļā pēc karstām diskusijām atbalstīja dome. Viedokļi par to ir dažādi. Malā nestāv arī nozares speciālisti. Piemēram, mākslas kritiķis Vilnis Vējš teica, ka patlaban ir iestājies trakums. Viņš uzskata, ka pieminekli sazāgējot, mākslas darbu iznīcinās.

(Ziņas no www.lsm.lv)

Izstāde bibliotēkā

Aplūkojami tamborētie paklāji

Aija Socka

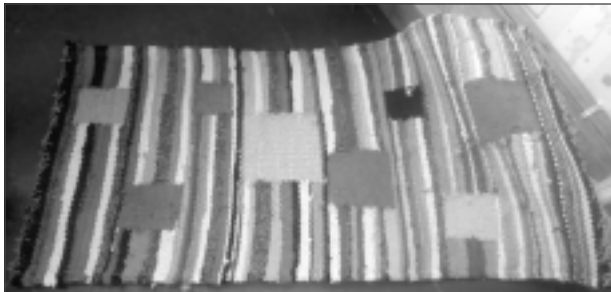
Krišjāņu bibliotēkā skatāma SANITAS PAULIŅAS darināto paklāju izstāde. Par aplūkojamajiem darbiem autore teic, ka tā ir tikai neliela daļa no viņas rokdarbiem.

Paldies vecmammai!

Izstādē skatāmi tamborēti apaļi un četrstūrīgi paklāji, bet rokdarbniece paklājus arī auž un šuj. Tamborēt Sanitai bērībā iemācīja vecmamma. “Ļoti patika skatīties, kā vecmamma Leontīne Martuzāne darbojās, viņa bija audēja, kura mani iedvesmoja nodarboties ar rokdarbiem. Pirmie lieli darbi, ko varēju darīt, bija kamolu pārtišana, kas bija vesels piedzivojums, vēlāk – diegu atšķetināšana aušanai, un, kad babiņa auda, tas bija pats neparastākais un brīnumainākais process. Jutos ļoti lepna, kad sēdēju blakus un varēju piesist stēļu sistavas. Paldies babai par mīlestību pret rokdarbiem!” saka Sanita. Viņas mājās joprojām glabājas vecmamma stelles. “Kad vecmamma nomira, stellēs palika iesākts galdauts. Izdomāju, kāds raksts ir galdautam, un noaudu,” atklāj rokdarbniece. Savulaik viņa pabeidza Latgales Amatniecības meistarū skolu Bērzgalē, apgūstot audējas arodu, kā arī ieguva mājturības skolotājas profesiju Rēzeknes Augstskolā, bet ne dienu nav strādājusi ne par audēju, ne mājturības skolotāju. Sanita strādā ar pirmsskolas vecuma bērniem Bērziņu pamatskolā. Rokdarbu prasmes noder ne tikai savam priekam un atpūtai no ikdienas, bet arī darbā ar bērniem. Skolotāja, piemēram, ir notamborējusi jau aptuveni pusi no alfabēta burtiem, tie ir dažādu krāsu, mīksti (ar pildījumu) un patīkami, audzēkņi labprāt ik pa laikam paņem kādu burtiņu un samīļo.

Vajadzīgs laiks un noskaņojums

Uz jautājumu, kas īpaši patīk un aizrauj rokdarbu darināšanā, Sanita atbild, ka viss process šķiet interesants. Izejmateriāliem viņa bieži vien izmanto iepriekš lietotu dziju vai apģērbu, piemēram, izārdot kādu džemperu vai sagriežot lupatiņas, tādējādi dodot materiālam otru dzīvi. Krāsu toņus izvēlas darba procesā vai arī ieklausās kāda cilvēka vēlmē, kurš grib iegādāties paklāju vai citu rokdarbu. Patīk tāds krāsu salikums, kādu nav citiem, tā teikt, kaut kas oriģināls. Šī, kā atklāj Sanita, nav pirmā viņas rokdarbu izstāde, iepriekš ir bijuši aplūkojami, piemēram, šūtie paklājiņi. Darina rokdarbus galvenokārt dāvināšanai, kādreiz aiznes arī uz vietējo tirdziņu Krišjāņos. Darbs pie rokdarbiem ir ilgstošs process, kas prasa pacietību. Ja citi atzīst, ka rokdarbiem atvēl rudens un ziemas vakarus, tad Sanita teic, ka atrod laiku tamborēšanai arī vasarā: “Ja kur braucu, varu kādu iesāktu mazu darbiņu – tamborējumu vai adījumu – paņemt līdzi. Darbi lielākoties rodas spontāni, ilgstoši par to tapšanu nedomāju. Kad ir laiks un noskaņojums, tad arī sāku darināt.” Rokdarbniece arī ada (pārsvārā – zeķes), darina uz rāmja plecu lakatus, “Mājas kafejnīcu dienās” ir vadījusi maisiņu apgleznošanas nodarbību, cepj skaistas un garšīgas tortes, dara citus radošus un praktiskus darbus.

Tamborēti, austi un šūti paklāji. “Pašlaik neaužu, stelles ir noliktas, jo dzīvojamajā telpā nav vietas, pārgāju vairāk uz tamborēšanu,” atklāj rokdarbniece. Reizēm, ja ir vajadzība, viņa, piemēram, izšuj un sašuj arī kāzu skaistumlietas mičošanai, gredzenu spilventiņus un jaunās ģimenes karogus.

Foto - no personīgā arhīva

Rokdarbniece. Sanita Pauliņa darbojas vietējā amatiereteātrī un deju kolektīvā, ir četru dēlu mamma. Viens no dēliem jau ir pilngadīgs, mācās par galdnieku, jaunākie dēli arī interesējas par radošām lietām, piemēram, zīmē, veido. “Mani iedvesmas avoti ir mamma Anita Pauliņa, kura ir super šuvēja, un mamma māsa Inese Kaša – gardāko kūku cepēja,” pārliecināta Sanita.

Foto - no personīgā arhīva

Burti. Bērniem ar interesi apgūt alfabētu palīdz rokdarbnieces tamborētie burtiņi.

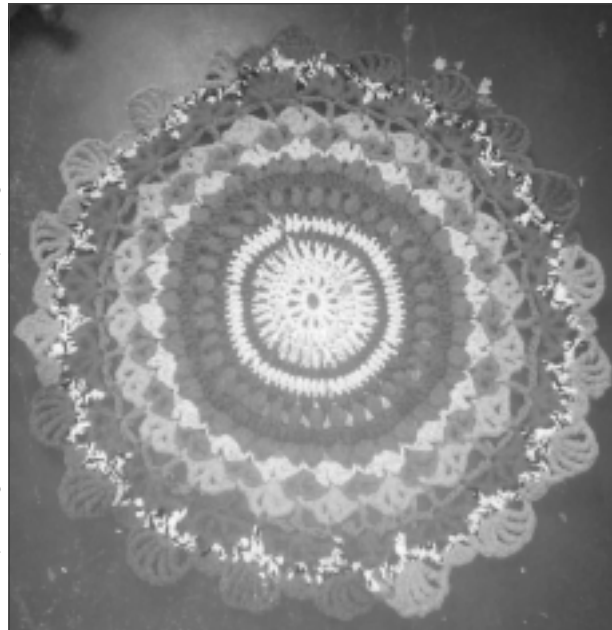

Foto - no personīgā arhīva

Vai Atzinības raksts, jūsuprāt, ir pietiekams novērtējums par darbu?

Viedokļi

Publiskais ‘paldies’ ir viens no motivējošākajiem faktoriem

SANDRA KINDZULE, Balvu novada domes deputāte

Domāju, ka jebkuram cilvēkam ir svarīga atzinība un vērtējums par padarīto darbu vai paveiktajiem uzdevumiem savā darba vietā vai sabiedrības labā. Taču ir skaidrs, ka

tie cilvēki, kuri ikdienā labi pilda savus darba pienākumus, to nedara tāpēc, lai izpelnītos kādu atzinību. Cilvēks vienkārši labi un godīgi dara savu darbu, pat nenojaušot, ka tas ir kaut kas īpašs. Bieži no atzinības saņēmējiem ir dzirdēts, – “neko tādu lielu jau neesmu izdarījis”. Visbiežāk jau vadītājs vai līdzcilvēki redz to, ka kāds to savu darbiņu dara daudz labāk, godīgāk nekā citi, ka dara daudz vairāk, nekā pienākums uzliek, dara nesavtīgāk, ka paveiktais sniedz lielāku pienesumu vietējai sabiedrībai. No šī savukārt izriet – cik vērtīgi būs līdzcilvēki, tik daudz mēs pamanīsim un izvirzīsim apbalvošanai kādu no pretendentiem.

Visbiežāk jau pamana, tā teikt, tos, kuri *grozās pa priekšu* un ir redzamākā sabiedrības daļa. Vadītājus, sabiedriskos aktivistus, cilvēkus, kuri apkalpo vai strādā ar lielām cilvēku auditorijām. Taču vairāk un labāk nekā pienākums prasa, manuprāt, var darīt jebkuras profesijas vai jomas pārstāvis. Tik jāspēj ieraudzīt. Te *jāmet akmens* lielas sabiedrības daļas un, zināmā mērā, arī manā *lauciņā*. Piemēram, Balvu novada domes Atzinības raksta saņemšanai pretendentu var izvirzīt pieci sabiedrības locekļi, iestādes,

organizācijas vai viens deputāts. Šo tiesību esmu izmantojusi vairākkārt, bet noteikti nepietiekami daudz. Katru gadu, izskatot iesniegtos pieteikumus, redzams, kuras iestādes, organizācijas ir aktīvākas, to virzītos pretendentes visbiežāk arī apbalvo. Paldies tiem, kuri nepaslinko, salasās grupiņā un izvirza kādu cilvēku apbalvošanai. Saprotu arī tos, kuri reizēm par parunāšanu un “vajag uzrakstīt!” tālāk netiek. Jo patiešām nav viegli saņemties uzrakstīt pamatotu pieteikumu un iesniegt vērtēšanai. Balvu novada Atzinības raksts ir augstākais pašvaldības apbalvojums, taču jāatceras, ka ir jau vēl citas atzinības formas atsevišķu jomu pārstāvjiem – izglītībā, kultūrā, uzņēmējdarbībā. Un tad pastāv tāda dilemma, kura atzinība tad būtu vairāk piemērojama vienam vai otram.

Kādreiz ir dzirdēts, ka atzinības jau tiek piešķirtas vieniem un tiem pašiem. Tā isti nav. Šis process ir stingri reglamentēts. Domes Atzinības rakstu vienai personai piešķir ne biežāk kā reizi piecos gados. Tas nozīmē – jā, pēc kāda laika var gadīties, ka cilvēks tiek atzinīgi novērtēts atkārtoti. Laiks skrien ātri, un mūsu ir tik, cik ir. Vēl viens stereo-

tips, kas valda daļā sabiedrības, ir tas, ka publisku atzinību cilvēks pelnījis tikai pēc nostrādātiem 5, 10 vai vairāk gadiem. Es tam nepiekrītu. Varbūt ne nu gluži pirmajā, bet jau otrajā darbības gadā jebkuram ir tiesības uz atzinību arī augstākajā līmenī, ja viņš tiešām ir izdarījis ko ļoti labu un vērtīgu. Atzinība nav tikai par ilgstošiem darba gadiem, bet arī par spožiem sasniegumiem.

Atzinības raksta pasniegšana jeb publiskais ‘paldies’ ir tikai viens no motivējošākajiem faktoriem strādāt vēl vairāk, vēl labāk. Atzinības izteikšana sniedz iespēju atalgot cilvēkus par labu darbu, taču, atšķirībā no finansiālā apbalvojuma, nemaksā gandrīz neko. Par to, vai Atzinības rakstam būtu jāpiešķir piesaistīt arī kādu naudas summu, dažādu apsvērumu pēc īsti pārliecināta neesmu. Nozīmīgāk, manuprāt, būtu tas, lai šo rakstu sniedzēji atcerētos, ka atzinību var izrādīt arī citādi. Proti, nodrošinot stabilitāti un izaugsmes iespējas mūsu novadā, labu un sakārtotu darbu un dzīves vidi vai, pavisam vienkārši, ikdienā apjautājoties saviem cilvēkiem par to, kā viņi jūtas!

Jāapbalvo būtu tiešām vislabākie

LĪGA SLIŠĀNE, baltinaviete

Mana attieksme pret apbalvojumiem ir skeptiska. Lielākoties tāpēc, ka zinu daudz cilvēku, kuri visus savus Goda rakstus, Atzinības rakstus un medaļas izkar savā mājā pie sienas un tos atrāda visiem viesiem. Pat smieklīgi! Tā tiek barots cilvēku egoisms un augstprātība. Kad vēlāk tādi cilvēki nonāk uz ielas, viņi kļūst par sociālo nelaimi. Paskaidrošu. Dzīvojot septiņus mēnešus katoļu priesteri Medīnā vadītājā Bruknas Kalna svētību kopienā, es satiku ļoti daudz cilvēku bez dzīvesvietas (*bomžus*), un viņi visi iepriekš bija godājami, sociāli veiksmīgi, turīgi cilvēki! Nesatiku nevienu, kurš būtu bijis nabadziņš visu dzīvi. Pirms divām nedēļām ar draudzeni, kura glāb bezpajumtniekus, izņēmām no slimnīcas *bomzi*. Es viņu pabaroju, padzirdīju un uzklāju viņa dzīvesstāstu, – visu dzīvi bijis ļoti, ļoti godājams cilvēks, ļoti augstā amatā, sieva – arī. Pensija tik liela, ka mums pat sapņos nav rādījusies! Bet viss pazaudēts, viss nodzerts, izņemot lepnumu un augstprāt-

tību. Viņam bija bezmaz vai kauns, ka kaut kāda laucīniece viņu baro. Valsts un līdzcilvēki tērē milzu līdzekļus, lai šo cilvēku izglābtu no nāves, bet viņš negrib tikt glābts. Viņš labāk novedīs līdz bankrotam valsti un līdz nervu sabrukumam līdzcilvēkus, nekā pieņems faktu, ka vairs nav augsti apbalvots un godājams pilsonis ar augsta statusa sievu. Tas ir īsumā par dažiem no tiem, kuri saņem Goda rakstus un uzbaro savu ego līdz totāli slimai pakāpei. Un diemžēl tādu ir daudz.

Arī man ir Goda raksti un diplomu, bet es pat nezinu, kur man tie ir. Jā, apbalvojumi var cilvēku iedvesmot un motivēt, tas ir fakts. Taču ko mēs redzam katros valsts svētkos? Ierēdņi, deputāti un citas VIP personas viens otram izdāļā Goda rakstus un ordeņus. Pa vidu arī kāds pelnīti saņem medaļu. Kāpēc tikai viens vai divi parastā darba veicēji saņem apbalvojumus? Lai tauta nesāktu protestēt. Tikai tāpēc!

Baltinavā katru gadu viens otram sadala balvas par dažādiem padarītiem darbiņiem. Vietējie uz to raugās ar ironiju. Baltinavā ir daudz cilvēku, kuri patiešām ir pelnījuši Goda rakstus – saimniecības, kurās ražo pienu, audzē kāpostus un kartupeļus, daudz bērnu ģimenes! Taču nez kāpēc viņi netiek apbalvoti. Katru gadu apbalvojumus saņem lielsaimnieki ar miljonu apgrozījumu. Viņi tāpat zina, ka ir *krutie*! Viņiem tas Goda raksts bijis nebijis. Tajā pat laikā cilvēki, kuri gadiem ilgi uzkopj pagasta teritoriju, veikalu pārdevējas un daudzi citi, kuri nav *krutie* un nepelna milzu naudu, paliek neievēroti un nenovērtēti.

Es jūtu reālu cieņu un respektu attiecībā uz cilvēkiem, kuri ar smagu darbu ir kaut ko sasnieguši un strādā sabiedrības labā. Savukārt nejutu cieņu pret tiem, kuriem ir tikai sociālais statuss un apbalvojumi. Uzskatu, ka balvas ir pelnījuši

reāla, nevis fiktīva darba darītāji. Es jūtu lielu respektu un cieņu attiecībā uz cilvēkiem, kuri morgā mazgā mirušos. Cepuri nost viņu priekšā! Uzskatu, ka apkopējs un sētnieks ir pelnījis cieņu un Goda rakstus, jo dara svarīgu darbu. Cilvēki, kuri audzē maizi un slauc govīs, lai ir, ko ēst, ir apbrīnā vērti. Jo tas ir smags darbs, ko viņi dara katru dienu. Es nesaskatu vērtību ierēdņos un birokrātos, kuri tikai traucē citiem strādāt un nereti parazitē uz reālā darba darītāju rēķina. Viņi jau tā saņem stipri par daudz goda, par ko viņus vēl apbalvot?!

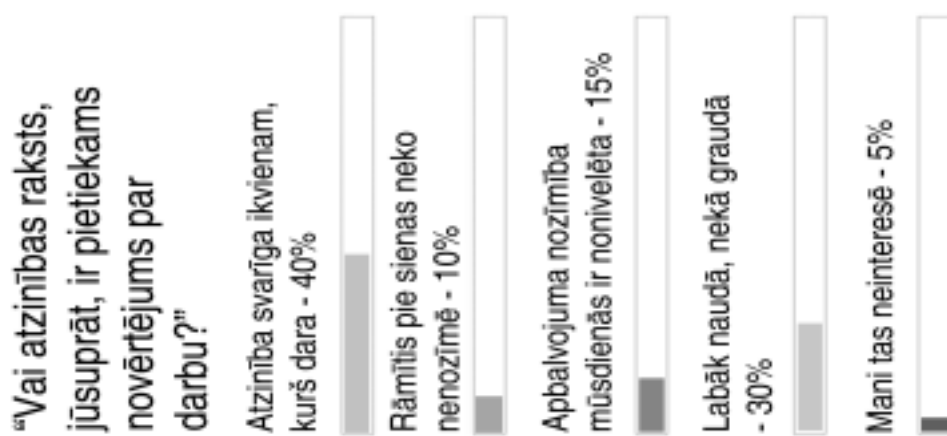
Pirms dažiem gadiem cilvēki nobalsoja par mani, par manu radošo darbību – dzeju, stāstiem un to, ka uztaisīju Pēterim Keišam grāmatu “Dzīve ir vienreizēja”. Baltinavas pagasts man piešķīra apbalvojumu, kuru vēlāk noņēma. Kāpēc?! Jo es atļāvos sociālajos tīklos skarbi kritizēt pagastu. Man tam bija un ir reāls pamatojums. Es redzēju dokumentus, cik liela summa tiek piešķirta no valsts budžeta Baltinavas pagastam – vairāk nekā visiem citiem pagastiem. Taču kas tika izdarīts ar pagastu? Tas ir nolaists līdz kliņķim un drīz izmirs! Un, lūdzu, nevajag te vainot Saeimu

vai ES! Katrs atbild par to, par ko ir atbildīgs. Ja Baltinavas veiksmes stāsts ir fanošana par mūžīgo simtlatnieku programmu un te atrodas *dārgākais* muzejs Latvijā, man nav ko piebilst. Paviršība un bezatbildība ir mūsdienu pandēmija Latvijā.

Ja runājam par balvām un Goda rakstiem, tad varu vēl piebilst, ka tiešām būtu jāapbalvo vislabākie, nevis savējie vai *trendīgie*. Piemēram, “Oskara” balvas saņem vislabākās filmas, un visus pretendentes ļoti rūpīgi izvērtē profesionāļu komanda. Pie mums, Latvijā, piedodiet, viss notiek *caur pēcpusi*. “Kristapi” tiek dalīti pat vēl nepabeigtām filmām. Kāda totāla bezatbildība un balsa attieksme pret darbu! Un vispār kultūrā visas balvas saņem mūžīgo ciešanu stāstiņi, cik viss ir slikti, viss slimais un negatīvais tiek dāsnīgi apbalvots un cildināts, bet pamatvērtības diemžēl tiek izmestas mēslainē. Ja ir kāds konkurss, tad tās ir sacensības par to, kurš nožēlojamāk un traģiskāk pasniegs sevi un vēsturi. Manuprāt, latviešiem jau sen ir laiks list ārā no šīs tumsas un uzņemties atbildību par sevi, savu dzīvi un savu zemi.

Viedokļus uzklājsija S.Karavoičika

Aptaujas rezultāti “Vaduguns” mājas lapā www.vaduguns.lv

Novadnieces pieredzi lūkojot

Audzē dažādu krāsu un veidu pupiņas

Aija Socka

Bijusi rugājiete SANITA OLŠTEINE (dzimusi – Supe) paralēli pedagoģes darbam gūst gandarījumu un atpūtu no skolas ikdienas, darbojoties lauku saimniecībā. Ik rudenī pie viņas var iegādāties pašaudzētas vienkrāsainas vai raibas dārza pupiņas.

Dzīvo Dobeles novadā

“Esmu dzimusi laukos, lauki vienmēr ir patikuši un bijuši sirdij tuvi. Kādreiz sev nosolījos, ka dzīvošu un strādāšu lauku mājā, darbošos saimniecībā. Jelgavas pusē esmu jau sen, bet Dobeles novadā, vīra dzimtajās mājās, dzīvojam ceturto gadu, šī ir ceturta pupiņu sezona. Ikdienā esmu skolotāja Jelgavā, mācu angļu valodu, katru dienu braukāju uz darbu. Pedagoģes profesija man patīk un tajā nemaz nevarētu strādāt, ja nepatīktu,” atzīst Sanita. Uz dzimto pusi, lai apciemotu mammu, viņai sanāk atbraukt diezgan reti, jo ceļš, braucot kopā ar bērniem un apstājoties, aizņem gandrīz visu dienu: “Parasti apciemot mammu 3–4 reizes gadā. Katru reizi pie viņas mājās, kas atrodas starp upi un mežu, esmu ļoti laimīga, izbaudu ik dienu sev ļoti mīļajā vietā. Arī bērniem ir svarīga vecmāmiņa.”

Hobijs – dārgs un laukietilpīgs

Stāstot par to, kā radās ideja par pupiņu audzēšanu, Sanita atklāj, ka to aizsāka vīra vecāki Penkulē apmēram pirms 30 gadiem. Viņi ilgus gadus audzējuši pupiņas, lai arī nelieš daudzumos. Pārsvārā tās bijušas dažādu šķirņu baltās pupiņas. Vēlāk gan šo nodarbi pārtraukuši, jo lauku darbi prasīja daudz laika. Lai iesāktais darbs nezustu, novadniece ar vīru izvēlējās saimniekošanu turpināt. “Mēs ar vīru nolēmām audzēt pupiņas un dzīvot laukos, jo ne viens, ne otrs neesam pilsētnieki. Pupiņu audzēšana vairāk ir mūsu hobijs, nevis nodarbošanās, jo neaudzējam daudz, vien tik, lai pietiktu sev, radiem, draugiem, paziņām, kolēģiem un vēl kādam, kurš vēlas tās iegādāties, jo, godīgi sakot, gandrīz ikviens, kurš pupiņas nopērk vienreiz, pērk arī otro un trešo reizi, jo atzīst par garšīgām,” atklāj Sanita, piebilstot, ka hobijs, protams, ir dārgs un laukietilpīgs.

Priece krāsu dažādība

Runājot par lielāko problēmu pupiņu audzēšanā, viņa neslēpj, ka tā ir nezaļu mehāniska apkarošana, kas ir vīra pārziņā, bet pārējiem paliek šķirošanas process un citi mazi darbiņi, kuros piepalīdz arī vīra vecāki. Daži paziņas novadniecei mēdz jautāt, vai viņai patiešām patīk kaut ko tādu darīt. Sanita atzīst, ka darbošanās ir laukietilpīga, bet viņai tas lielākoties ir meditātīvs process pēc darba skolā, kad vajag nedaudz atgūties no ikdienas. Turklāt krāsu dažādība un pupiņas viņu nomierina.

Pākšaugu audzēšanas darbā, kā stāsta novadniece, svarīga ir tīra augsne un kārtīga pupiņu izžāvēšana, lai gan katru

Ar meitu. Taujāta, kāpēc no visiem kultūraugiem izvēlējās audzēt tieši pupiņas, Sanita teic, ka pupiņu audzēšana šķita interesants process, un viņai kopā ar ģimeni patīk izaicinājumi.

gadu esot arī kāds izaicinājums: “Piemēram, pagājušajā gadā gandrīz visu ražu iznīcinājusi lielgraudu krusa. Audzējam aptuveni 20 šķirnes, populārākas ir sarkanās, tā saucamās nierišu ‘In-Jaņ’, šogad visiem patīk ‘Ciruļoliņas’, kas ir viena no senākajām šķirnēm. Vairākas šķirnes audzējam pavisam nedaudz, tās ir īpaši mīļas, piemēram, tā saucamās ‘Omas pupas’, ‘Eņģelpupiņas’ un citas, sākot no spilgti zaļām līdz brūnām, baltām, violetām, rozā utt.”

Dalās ar padomiem un ieteikumiem

Pupiņām, kā skaidro novadniece, atšķiras struktūra – citas vārot ir vairāk miltainas, citas mazāk, tādējādi labāk saglabā savu formu. Sarkanās esot pieprasītākas no pircēju puses, arī pašas saimnieces iecienītākās, jo ir universālas – tās var izmantot, piemēram, zupās, sautējumos, salātos, arī cepumos. Daudzi, pagaršojusi cepumus, pat nevar uzminēt to galveno sastāvdaļu. “Mans mērķis ir popularizēt pupiņas, lai cilvēki saprot to vērtību. Parasti pupiņmīļiem cenšos dot līdzīgu arī pašas sarakstītus padomus un ieteikumus. Piemēram, daudzus biedē pupiņu vārīšanas ilgums. Taču, ja iemērc pupiņas

Veselīgie pākšaugi. Pēc augšanas pupiņas iedalās zemajās jeb krūmu un augstajās jeb kārsu pupiņās. Pēdējos divus gadus Sanitas ģimene audzē arī kārsu pupiņas.

Sarkano pupiņu cepumi. Sastāvdaļas: 400g sarkano pupiņu, 1 gatavs banāns, 40g kakao, 100g piena šokolādes, 1 tējkarote cepamā pulvera, 1 liela ola, 80g šokolādes čipsu. Visu samiksē virtuves kombainā un beigās iemaisa šokolādes čipsus. Miklu sadala 15 palielos cepumos, cep 160 grādos 12-15min.

vakarā, tad no rīta vai pusdienlaikā var vārit, kas neprasa vairāk par 30 minūtēm. Daļu no izvāritajām pupiņām var ielikt saldētavā un paņemt tikai tad, kad gatavo pastēti, salātus, sautējumu vai citu ēdienu, jo garšu tās nezaudē. Savukārt, ja, nokāšot izvāritas pupiņas, katlam atstāj virsū vāku, tad tām, pamazām atdzīstot, nesaplaisās miziņa, kas ir svarīga labam izskatam. Un vēl – sāli pievieno pirms vārīšanas beigām, citādi pupiņas ilgāk vārīsies,” ar dažiem padomiem dalās Sanita.

Saņem zviedru dāvinājumu

Papildināts tehnisko palīglīdzekļu klāsts

Sanita Karavoičika

Priecīgu ziņu par to, ka uz Balviem atceļojusi kārtējā zviedru labdaru sarūpētā krava, trešdienas rītā saņēma Balvu Teritoriālās invalīdu biedrības biedri. Tagad biedrībā ievērojami papildinājies tehnisko palīglīdzekļu klāsts, kas vienmēr bijuši un būs vieni no pieprasītākajiem vajadzīgo lietu sarakstā.

Balvu Teritoriālās invalīdu biedrības vadītāja Marija Duļbinska stāsta, ka sadarbība ar Sorenu Lindgrēnu no Zviedrijas izveidojusies jau pirms ļoti daudziem gadiem un veiksmīgi turpinās joprojām. Sorens ir kristietis un aktīvi darbojas savā draudzē, iesaistot arī citus līdzcilvēkus, kuri palīdz savākt humāno palīdzību sagatavot sūtišanai uz Latviju. Visos sarakstos, kurus invalīdu biedrības vadītāja iepriekš sastāda, kā prioritāte numur viens minēti tehniskie palīglīdzekļi. Marija Duļbinska stāsta, ka katram cilvēkam ir sava pieredze. Ja invaliditāte iestājusies pēkšņi, pirmajā brīdī jau tā ir pietiekami daudz izdevumu – ārsta vizītes, medikamentu iegāde, ārstēšanas apmaksas. Cilvēks nespēj uzreiz

nopirkt arī funkcionālo gultu. Savukārt citiem pēc operācijas tikai uz neilgu laiku vajag staiguli vai krēslpodu. “Cilvēki saprot, ka to visu uz pāris mēnešiem pirkt ir ļoti dārgi, tādēļ griežas pēc palīdzības biedrībā. Savukārt mūsu uzdevums ir censties nodrošināt visus apstākļus, lai cilvēks varētu būt mājās un atkopties pēc operācijas. Vēl ir gadījumi, kad palīglīdzekļi vajadzīgi slimības un vecuma dēļ. Man ļoti tuva dzīves filozofija, ko es atbalstu, ka vecmāmiņa vai vectētiņš savā mājā un ar savu ģimeni var nodzīvot līdz mūža beigām. Daudziem ir šķerslis, ka tā sirmā vecmāmiņa krit ārā no gultas, viņiem nav iespējas iegādāties medicīnisko gultu ar redelēm, tādēļ nereti šādi sirmgalvjī nonāk sociālās aprūpes namos... Arī šādos gadījumos mēs palīdzam ar tehniskajiem palīglīdzekļiem,” skaidro biedrības vadītāja.

Trešdien bija pirmā reize, kad uz Balviem pēc humānās palīdzības ar mašīnu atbrauca arī Alūksnes invalīdu biedrības biedri. Viņi uz mājām aizveda lielu kravu ar mantām, kuras lieti noderēs arī kaimiņnovada iedzīvotājiem. “Protams, nevaram apmierināt visas kaimiņu vajadzības, taču atbilstīgām, cik varējām. Mūsu zviedru draugi šodien paviesojās arī “Rasas pērlēs” un apciemoja Rugāju aprūpes centru. Tukšām

rokām viņi ne pie viena nebrauc, tāpēc ciemiņus visi gaida ar prieku,” apliecina M. Duļbinska.

Tikšanās ar ainavu dizaineri

Stādiet tagad, lai aug dižkoki nākamajām paaudzēm!

Zinaida Logina

17.oktobrī Balvu muižas Konferenču zālē aizvadīts VINETAS RADZIŅAS, kura ir mežsaimniecības inženiere un ainavu dizainere, seminārs. Tā laikā apsprieda jaunākās pasaules tendences publiskajos un privātajos dārzos, dārzu uzturēšanas un kopšanas problēmas, runāja par to, kas ir optimāla un ērta uzturēšana, kā arī par Balvu pilsētas un Balvu muižas labiekārtošanu un attīstību. Pēc pasākuma klātesošie varēja saņemt individuālas konsultācijas.

Stipra ar zināšanām vairākās jomās

Vineta Radziņa, iepazīstinot ar sevi, atklāja, ka ir arī SIA "Laba vide" īpašniece, kuras uzņēmums nodarbojas ar dārzu projektēšanu un ierīkošanu, galvenokārt vēsturiskās teritorijās – piļu un muižu parkos. Viņa ar interesantiem stāstiem un foto piemēriem parādīja, kā restaurējusi, atjaunojusi un labiekārtojusi vairāk nekā divdesmit vēsturiskas teritorijas Latvijā, kā uztur kārtībā arī Vecpiebalgas apvienības parkus. Dzērbenes pilī ainavu dizainere izveidojusi oranžēriju, kurā aug vēsturiski muižu telpaugi. "Darbojoties vairākās jomās, saproti, cik svarīgas ir arī zināšanas, piemēram, mežsaimniecībā, jo projektējot jāreķinās gan ar klimata, gan augnes īpatnībām dažādos Latvijas reģionos. Katram augam ir savs raksturs, un šis zināšanas nāk no manas pamatprofesijas. Vidi labiekārtojot, jāņem arī vērā tas, kas tajā jau ir, izceļot labo un papildinot to. Tāda ir ainavu dizaina būtība," uzskata ainavu dizainere. Viņa skaidroja, kas ir publiskā ārtelpa, kā tā nosaka konkrētās vietas iedzīvotāju un viesu dzīves kvalitāti: "Labiekārtota – droša, funkcionāla, lietderīga, ilgspejīga, pozitīva – publiskā ārtelpa ir laba dizaina, labas plānošanas, labas ierīkošanas un labas uzturēšanas rezultāts. Lai tās (īpaši – vēsturiskās) atjaunošanā, ierīkošanā un kopšanā sasniegtu labu rezultātu, nepietiek ar labu plānošanu. Nepieciešama sadarbība: plānotājs plus pasūtītājs, plus izpildītājs un uzturētājs. Ar ko sākt, ja grib un var atjaunot, kopt un uzturēt publisku ārtelpu? Pats galvenais – neaiztikt neko, pirms nav pieaicināts speciālists. Vienīgais izņēmums, ja tomēr nepieciešama steidzama kopšana, piemēram, apmeklētājiem bīstama situācija, tad pirms darbu veikšanas vēlams veikt foto fiksāžu. Kāds speciālists jāaicina? Tas var būt dendrologs, ainavu arhitekts, ainavu dizainers, ekoloģs. Tiesa, visi šie speciālisti skatīsies uz parku, piemēram, no sava skatpunkta. Dendrologs redzēs vērtīgu kokus, ekoloģs – retu vaboli, bet ainavu dizainers – potenciāli augstvērtīgu skatu perspektīvu."

Svarīgi izmantot pilsētai nozīmīgus simbolus

"Tikpat svarīga ir nepārtrauktība, jo, lai kāds stils, laika posms, ideja bijusi teritorijas ierīkošanas pamatā, ja ir prasība šo teritoriju uzturēt kā vēsturisku, tad tā saudzīgi atjaunojama visā savā daudzveidībā," pārliecinoši skaidroja lektore. Viņa uzsvēra, kas ir attīstības pamatmērķi: svarīgi izmantot pilsētai nozīmīgus simbolus, veidot vienotu apstādījumu un atpūtas zonu stilistiku; piedāvāt konceptuālus risinājumus mūsdienīgas un komfortablas vides radīšanā, papildinot dabas daudzveidību un nezaudējot kultūrvēsturisko mantojumu; saglabāt un papildināt teritorijas ainaviskās un dendroloģiskās vērtības. Ar piemēriem viņa parādīja, kā tas īstenojas citviet Latvijā. Piemēram, Grobiņas attīstības plāns paredz to veidot par puķu plāvu pilsētu, kur vienotā apstādījumu konceptā integrētas personalizētas mazās arhitektūras formas. Interesanti risinājumi ir arī citās pilsētās, piemēram, savdabīgi afixu stabi Lielvārdē, Vecpiebalgas centra projekts, Valmieras dzirnavu ezeriņa promenāde, Cesvaines pils labiekārtošanas plāns.

✓ **"Vēsturisko rožu spēcīgā smarža un košā, vīnsarkanā krāsa piesaista uzmanību, bet to trūkums ir tāds, ka tās zied vienu reizi sezonā. Tas arī ir iemesls, kāpēc 18.gs. rožu dārzus neveidoja. Rozes stādīja bosketos kopā ar pārējiem košumkrūmiem un ziemcietēm. Vai arī audzēja podos un dārzā iznesa ziedēšanas laikā. Pārējā laikā tās audzēja oranžērijās. Tā arī izveidojās angļu tipa rožu stādījumi vai kotedžas tipa stādījumi."**

(Vineta Radziņa, ainavu arhitekte)

Var izmantot vilka simbolu. "Jūsu pilsētas simbols ir vilks. Varbūt varētu stādīt vilkābeles, varbūt kādā vietā varētu atrasties vilka skulptūra?" radoši domāt aicināja ainavu arhitekte.

Pie vides objekta "Gaiss". "Vēja zvanu ansamblis varētu būt vēl viena vieta, ko Balvos rādīt tūristiem, tikai jāpadomā, lai kādi augi neaizsedz parka ainavu. Varbūt jāpadomā, kā apstādīt ieeju estrādē?" ar idejām dalījās Vineta Radziņa.

Smaidīgo vai dūsmīgo? Vilka tēls pilsētas ainavā iederētos, tikai jāpadomā, kurā vietā to novietot un kādas formas figūra vai skulptūra tā būtu.

Kādiem būt Balviem un muižai?

"Pārmaiņām nepieciešams laiks – ja ar arhitektūras līdzekļiem var radīt ātru rezultātu, ko ir grūtāk iznīcināt, tad ar ainavas plānošanu ir otrādi – vajadzīgs laiks, pacietība un kopšana!" atgādināja ainavu dizainere Vineta Radziņa. Viņa parādīja, cik skaisti muiža izskatījusies sākotnēji, un atgādināja Tūrisma attīstības valsts aģentūras izveidotajā lapā www.latvia.travel rakstīto: "Muižas lepnums gadiem ilgi bijis krāšņais parks, kur, kā vēsta nostāsti, puķu podos vasarā auguši dekoratīvi silto zemju košumaugi. Šis skaistums gan nav izturējis laika pārbaudi un tagad nav apskatāms, bet pilsētas parks arī mūsdienās ir iecienīta pastaigu vieta, un tagad tur var atrasties ikviens – tā vairs nav tikai muižnieku privilēģija. Agrāk gan aiz parka atradušies muižas vārti, kurus rotājis uzraksts "Suņiem un zemniekiem ieeja aizliegta". Ainavu dizainere mudināja ikvienu Balvu iedzīvotāju lepoties ar savu pilsētu: "Vieta ir skaista, un Balvu muiža ir tās pirmsākums. Vēsturiski tā bija viena no lielākajām muižām šajā vietā. Muižas pirmie saimnieki veidoja apkārtni, lai tā būtu skaista, un jums tas jāturpina. Lūk, šeit vēsturiski bija daudz mazo arhitektūras formu, varbūt tās varētu atjaunot?" Viņa atgādināja arī Ministru kabineta notei-

kumus nr.143, ar kuriem vērts iepazīties, ierīkojot un labiekārtojot parku. Kas auga 19.gadsimta Latvijas parkos un dārzos? Tas bija baltais grimonis, spožā klintene, alpu jāņoga, ceriņi, strautu sniega oga, irbenes, rozes, mūžzaļais buksis, kazene un citi krūmi un augi. "Agrāk muižās audzēja telpaugus, kurus vasarās iznesa ārā uz terases, tā atdzīvinot ainavu. Varbūt šo tradīciju varētu atdzīvināt? Gadās, ka kādam cilvēkam mājās ir tik liels telpaug, kas jau sniedzas līdz griestiem, un viņš to var uzdāvināt muižai. Puķu dobēs vēlams stādīt ziemcietes, tās būs vieglāk kopjamas, un izmaksas pilsētas apzaļumošanai būs mazākas. Skaists ir Lāča dārza parks ar diķi un nokareniem koku zariem, to varētu papildināt, apstādot diķa malas ar tam piemērotiem ūdens augiem, piemēram, dzeltenajām skalbēm, krastkaņepēm. Varbūt senajā ābeļdārzā stādīt vecās ābeļu šķirnes, tā atgādinot par vēsturi?" rosināja Vineta Radziņa. Viņa aicināja pilsētas apsaimniekotājus aizdomāties, vai tiešām vasarās ir jānopļauj visi zāles laukumi? Varbūt to izdarīt tikai gar celiņu un taku malām? Tas ietaupītu līdzekļus un ļautu pilsētā vairāk ienākt dabai, saglabātu tās daudzveidību. Eiropā šī tendence arvien vairāk ienāk arī pilsētvidē un ainavu arhitektūrā. Varbūt pakāpeniski arī Balvos ierīkot nelielu, augu bagātības ziņā dabiskās pļavas biotopam līdzīgu stūrīti? Pavasarī varētu rīkot iedzīvotāju akcijas un, piemēram, parkā iestādīt zilnsniedzīšu vai sniegpulkstenīšu pļavu. Bērni, kuri paši būtu piedalījušies šādās akcijās, saudzētu ziedus un lepotos ar savu veikumu.

Ainavu arhitekte pirms tam bija izstaigājusi Balvu pilsētu un iemūžinājusi fotogrāfijās dažus tās stūrīšus, aicinot apmeklētājus paust savu viedokli par redzēto. Bieži vien neaizdomājami, kā to, ko redzam ik dienu un pie kā esam jau pieraduši, varētu pārveidot vai pilnveidot. Viņa atgādināja P.Strautiņa vārdus, ka šodien mums vajag "...dzīvot tā, lai varētu rasties nākamo paaudžu dižkoki".

Foto - Z. Logina

Foto - Z. Logina

Foto - Z. Logina

Kapacitātes stiprināšanas seminārs

Domāt radoši un savienot tradicionālo ar laikmetīgo

Zinaida Logina

15.oktobrī latgaliešu kultūras kustība “Volūda” ar Latvijas Nacionālā kultūras centra un Latvijas Republikas Kultūras ministrijas atbalstu aicināja Latgales kultūras dzīves organizētājus, nevalstisko organizāciju pārstāvjus un citus interesentus uz kapacitātes stiprināšanas semināru “Spāka LAB”, kas notika Balvu kultūras un atpūtas centrā. Semināra tēma – “Pasākumu rīkošana: neparasti koncepti, komunikācija un latgaliešu valoda afišās”.

Semināra mērķis bija rosināt Latgales kultūras dzīves organizētāju un nevalstisko organizāciju pārstāvju radošumu, laikmetīgāku skatījumu uz pasākumu rīkošanu un to vizuālo komunikāciju, kā arī zināšanas par latgaliešu rakstu valodu, kas īpaši svarīgi pašvaldību uzdevumos par latgaliskās identitātes saglabāšanu Latvijas vēsturisko zemju likuma kontekstā. Radošo semināru ciklu aizvadītajā gadā iesāka latgaliešu kultūras kustība “Volūda” un kultūras institūts “New East”. Šogad semināru rīkotājs ir latgaliešu kultūras kustība “Volūda”. Semināru cikla nosaukumā ar latgalisko vārdu ‘spāks’ (latv. lit. – spēks) iekodēta kapacitātes celšana, bet ‘lab’ ir saīsinājums no vārda ‘laboratorija’ – vieta, kur ar idejām, eksperimentiem un procesiem rodas kaut kas jauns, šajā gadījumā – kultūras nozarē reģionā.

Atklājot semināru, latgaliešu kultūras kustības “Volūda” pārstāve Edīte Laime vēlēja ieklausīties lektoru stāstos un paņemt idejas savam darbam.

Jānovērtē kultūras jomā strādājošie cilvēki

Par pasākumu veidošanas neparastajiem konceptiem, ja ir mazs budžets, par komandas motivēšanu un citiem ar pasākumu rīkošanu saistītiem aspektiem dalījās režisore un radošā direktore Una Rozenbauma. Piemēram, viņa kopā ar producentu Mārtiņu Mielavu un sadarbībā ar horeogrāfi Elīnu Gediņu radījuši dejas apmācības raidījumu sēriju “Dienaszagļu rīta rosme” par cilvēkiem, kuriem gribētos regulāri sportot, bet tas neizdodas. Šis raidījums savulaik nominēts sabiedrisko mediju balvai “Kilograms kultūras”. Režisore piedalījies arī žurnāla “Rīgas Laiks” kampaņās, meklējot finansiālu atbalstu žurnāla pastāvēšanai. Pirmā bija futbola spēle Rīgas cirkā, bet otrā kampaņa notika Rundāles pili, kurā komandas sacentās dzīvajā šaha spēlē. “Nedomājiet par to, kāds ir jūsu budžets. Vispirms ir jāsaprot, kāda ir ideja, cik unikāla ir vieta, kur jūs to gribat realizēt, un visiem spēkiem pievērsiet tai uzmanību. Mums pašiem sev un citiem jāizvirza mērķis nesamazināt savas idejas. Tām jābūt lielām. Esmu sapratusi, cik svarīgi ir draugi, cik svarīgi nebaidīties un prast uzrunāt arī svešus cilvēkus. Ar cilvēkiem ir svarīgi uzturēt pozitīvus kontaktus, jo jūs nekad nevarat zināt, kā šie cilvēki jums varēs palīdzēt realizēt savas idejas. Rūpēsimies viens par otru!” aicināja lektore. Viņa mudināja nebaidīties un uzrunāt svešus cilvēkus atbalstīt kādu pasākumu, iedvesmot viņus ar savu ideju, tikai pašam organizatoram stipri jātic un jābūt pārliecībai par to, ko pats dara. “Jautājiet, ko par jūsu projektu domā kaimiņi, draugi. Bieži vien uzņēmumiem vai cilvēkiem nav naudas, bet viņiem ir laiks, un arī tā ir vērtība,” uzsvēra režisore. Bieži vien cilvēki klausās un jau domās meklē, ko atbildēt, taču reizēm ir vienkārši jāpaklausās, ko cilvēki domā, ko runā, kas viņus uztrauc. Jāprot sadzirdēt, kādas ir sabiedrības domas par vienu vai otru aktuālu jautājumu. Semināra klausītāji atzina, ka daudziem cilvēkiem ir neērti lūgt un prasīt naudu. “Jūs skaisti runājat par mazbudžeta pasākumiem, bet jums ir ģimene, jums ir jānopelna arī sev alga. Kā to ieplānojat?” lektorei jautāja kultūras darbinieki. Viņa atzina, ka dažus projektus uzsākot, tiešām nenopelna sev algu tiešā nozīmē, taču, kad tos realizē, kad darbojies pie vairākiem projektiem ilgtermiņā, nopelnīt ir iespējams. Kultūras cilvēkiem jādziļo ar apziņu, ka viņi ir vērtība, cilvēki nedrīkst pierast, ka kultūra viņiem vienkārši pienākas. Kultūras cilvēki ir gatavi ziedoties, atdot savas labākās dienas, labākos gadus par brīvu, bet tā nedrīkstētu būt. Lektore atzina: “Dažas lietas var sasniegt ar smagu un grūtu darbu. Dažas – ar labticību un palīdzot svešiem. Galvenais ir pacietība. Mīlestība. Vēlme saklausīt un sadzirdēt. Tad gan ābols, gan zirgs būs rokā.”

Apspriež idejas jauniem pasākumiem. Darbs grupās ritēja raiti, jo kultūras darbinieki ir idejām bagāti: vieni rosināja rīkot karnevālus, citi – brīvdienās neiet uz lielveikaliem, bet uzturā lietot tikai Latvijas ražotāju produkciju.

Foto - Z.Logina

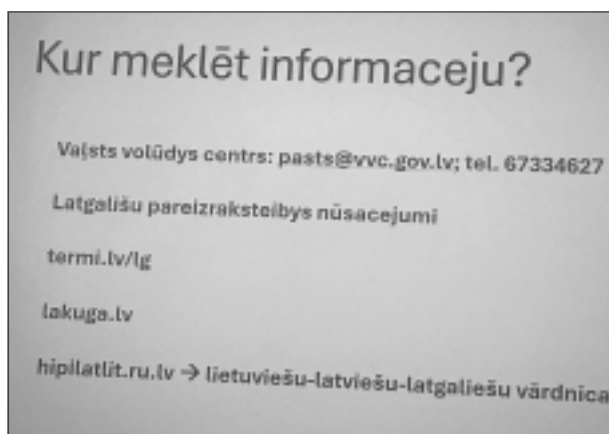
Studijas “AUSME” līdzdibinātāja Dārta Apsite. Viņa ir bijusī Rīgas zīmola un dizaina nodaļas vadītāja, veikusi Rīgas zīmola vizuālo atjaunošanu. Dārtas veidotie darbi veicina pašcieņas un piederības izjūtu Latvijai caur dizaina un audiovizuāliem paņēmieniem.

Foto - Z.Logina

Ar idejām dalās režisore un radošā direktore Una Rozenbauma. Viņa mudināja kultūras darbiniekus nesamazināt ideju, ticēt tai un darīt visu, lai tā būtu veiksmīga.

Foto - Z.Logina

Kur meklēt informāciju? “Lūk, mans e-pasts un telefons, – jautājiet, rakstiet,” mudināja lingviste Māra Mortuzāne-Muravska.

Celt Latviju ar darbu, dziesmu, valodu

Savukārt par notikumu publicitātes kampaņu un dizainu, kurā savienot tradicionālo un laikmetīgo, stāstīja radošā direktore un dizaina un komunikācijas studijas “AUSME” līdzdibinātāja Dārta Apsite. Viņa pastāstīja, kā ar savām idejām padarīt Rīgu pievilcīgāku gan tās iedzīvotājiem, gan ciemiņiem. Tā, tuvojoties Jāņiem, rīdzinieki priecējis košs svētku noformējums ar fotogrāfes Jūlijas Sinkas ziedu fotogrāfijām “Lai zied visa pasaulīte!”. Vēl esot Rīgas domes Zīmola un dizaina nodaļas vadītājas amatā, Dārtas Apsītes pārraudzībā afišu stabi Ziemassvētku un gadu mijas laikā rotāti ar rūķu cepurēm, pilsēta neparasti iekrāsota Dziesmusvētkos, arī valsts svētku kampaņā “Tikai saknes neatdot”.

Lingviste Māra Mortuzāne-Muravska. Valsts valodas centra lingviste Māra Mortuzāne-Muravska pastāstīja par latgaliešu valodas lietošanu un pareizrakstību pasākumu afišās. Par to, kā pareizi latgaliski rakstīt vietvārdus, kolektīvu, nedēļas dienu, mēnešu nosaukumus, to, ka latgaliskajā rakstībā jāievēro konsekvence un jāpieturas pie latgaliešu rakstu valodas nosacījumiem.

Foto - Z.Logina

"Gada skolotājs 2024"

Kad darbs ir dvēseles maize

Sanita Karavoičika

"Skolotāja profesija ir misija, par to man šaubu nav. Skolā nevar strādāt, ja nav darba un vajag tikai algu. Bērni ir jāmil, darbojoties ar viņiem, vajadzīga sirds mīlestība un prasme piedot," ir pārliecināta viena no titula "Gada skolotājs 2024" ieguvējām, Rekasas vidusskolas skolotāja DINA KRAKOPE.

Balvu novada pašvaldības Atzinības rakstu saņēmēt par kvalitatīvu izglītības darbu organizāciju, profesionalitāti un atbalstu skolēniem ar īpašām vajadzībām. Ko jums nozīmē šis apbalvojums?

– Par to, ka būšu viena no titula "Gada skolotājs 2024" ieguvējām, uzzināju skolotāju sanāksmē. Protams, tas bija ļoti, ļoti negaidīti. Tik negaidīti, ka apjuku un uzreiz nespēju pateikt paldies. Tikai sapulces izskaņā pēc visām citām izrunātajām lietām pateicos kolektīvam par to, ka mani pamanījuši un novērtējuši. Cik sapratu, bija aptauja, un katrs skolotājs varēja ieteikt savu kandidatūru. Mani bija ieteikuši 80% skolotāju, kas bija liels pārsteigums. Lai arī šis ir otrais apbalvojums (pirmo saņēmu, strādājot Upītes pamatskolā), to uzskatu par nozīmīgu. Ja katru gadu no skolas tiek izvēlēts tikai viens skolotājs, tad, manuprāt, tas ir ļoti augsts darba novērtējums.

Ja atgriežamies pie pašiem pirmsākumiem, kurā brīdī radās vēlme kļūt par skolotāju?

– Bērniņā sapņoju kļūt ar skolotāju – tas tiesa. Bieži atdarināju skolotājus, atnākuši uz mājām, pat savu galdu iekārtoju kā pedagogiem. Bet vēl man bija sapnis kļūt pat ārsti, jo mani visu laiku mīt viena īpašība – atdot sevi citam un palīdzēt, jo tas nevis iztukšo, bet piepilda. Kādreiz, kad jau sāku strādāt skolā, bija doma pat pastrādāt kādā bērnam, kur es varētu sevi kaut kam dāvināt, nevis vienkārši nodzīvot dienu. Tā man tāda misija apziņa. Bet, kad pienāca laiks izšķirties starp medicīnu un pedagoģiju, sapratu, ka finanšu dēļ medicīnu studēt nevarēju. To sapni pat neielaidu tālāk savā prātā un neprātoju, kā būtu, ja būtu. Zināju, ka man tas ļoti sāpēs, tādēļ aizgāju studēt par skolotāju uz Rēzeknes Augstskolu. Sākumā ieguvi sākumskolas skolotājas diplomu ar tiesībām mācīt angļu valodu. Kad nāca piedāvājums strādāt pirmskolā, LU pabeidzu pirmsskolu, bet vēl vēlāk, kad pie manis nokļuva īpašie, likteņa apdalītie bērni, nolēmu mācīties arī par speciālo pedagogu. Šobrīd studēju speciālo pedagoģiju.

Tātad misija palīdzēt daļēji realizējušies šādā veidā? Kā ikdienā notiek darbs ar īpašajiem bērniem?

– Mums ir iekļaujošā klase, kurā mācās īpašie bērniņi ar speciālajām vajadzībām. Piekritu, ka ir ļoti ērti strādāt ar optimāla līmeņa un olimpiādes līmeņa bērniem, kuriem skolotājs ir tikai kā ceļa rādītājs. Savukārt īpašajiem bērniem nepieciešama citāda palīdzība. Un, ja tu ar viņu strādā un redzi, kā bērns atveras, saproti, ka esi ļāvusi viņam kaut mazliet pakāpties un augt savā spēju līmenī, sirds gavilē. Tā ir dvēseles maize. Tā ir tā īpašā pieeja – sajūst katru bērnu, mācēt ar viņu sarunāties. Katra skolnieka uzvara ir mūsu abu kopējā uzvara. Kad bērniņš atnāk un redzu, ka viņam kaut kas neskan, es jau jūtu, kas viņam ir. Nebūs pārspīlēti teikts, ka sajūst, ko tieši šim īpašajam bērniņam vajag, man ir Dieva dota dāvana. Es to spēju.

Ar cik īpašajiem bērniem strādājat?

– Man viņi ir četri, un es ļoti priecājos, ka visiem esmu palīdzējusi sakārtot vajadzīgo dokumentāciju. Viņi atraduši dzīvību savu vietu un ceļu, kas dots. Šiem bērniem nav pa spēkam darīt to, ko dara citi klasesbiedri, bet esmu viņiem atradusi īsto vietu.

Sabiedrībā daudz tiek diskutēts par to, vai pareizi visus bērnus apvienot vienā klasē...

– Esmu sapratusi, ka katrai lietai ir divas puses. Un tā vienkārši nogriezt un pateikt, ka viņi mums te neder, nav īsti pareizi. Tas ir pozitīvi, ka citi redz, kādi vēl ir bērni. Viņi saprot, ka visi nav tik apdāvināti un ka šajā pasaulē jāatrod vieta ikvienam. Otra lieta ir valsts nostāja. Diemžēl īpašajiem bērniem nav pienācīga atbalsta, līdzekļu, finansējuma, lai būtu nodrošināts mācību process. Ir tik, cik ir, tādēļ stundām daudzus materiālus gatavoju pati. Bet man to patīk darīt. Turklāt

ar īpašajiem bērniem ir tā – kas der vienam, var nederēt otram.

Vai atšķiras tas, kā iztēlojaties skolotājas darbu pirms tā uzsākšanas un kā ir realitātē?

– Augstskolā man tika sniegtas ļoti pamatīgas zināšanas un prakse. Es īpaši nedomāju, ka mans iedomu tēls par skolu būs savādāks, līdz ar to arī realitāte daudz neatšķiras. Biju gatava visiem izaicinājumiem. Vienkārši toreiz bija citādāki laiki un izglītības sistēma sakārtotāka. Pedagogam bija vieglāk uzsākt strādāt nekā šobrīd jaunajiem, kuri atnāk uz skolu. Vēl šodien atceros savu pirmo darba dienu Upītes pamatskolā, kur man bija iedota audzināmā 4.klase. Protams, biju nobijusies un satraucos, lai tikai viss izdodas. Atceros arī nepilnības, kas mums katram gadās. Bet satraukums bija, vai izdosies, patīks, ko par mani domās vecāki un citi pedagogi, jo uz jaunajiem parasti skatās ar skepsi – vai tiks galā. Bet mēs visi kādreiz esam bijuši jauni un tam gājuši cauri. Pēc augstskolas absolvēšanas Upītē nostrādāju 15 gadus, kamēr skolu slēdza...

Latvijā nav tikai pilsētas, Latvijā ir arī lauki. Ja runājam par izglītības sistēmu, tad mazo skolu likteni droši vien par veiksmes stāstu grūti nosaukt.

– Mazās lauku skolas nav izdevīgas valdībai – to es cenšos saprast. Bet kāpēc tās tiek likvidētas? Tur sakne jāmeklē dziļāk. Ne jau šī valdība, kas šobrīd pie varas, to izdarījusi. Kad tas pavērsiens notiks, kad nevajadzēs skolas slēgt? Nezinu. Iespējams, tad, kad vairs nebūs, ko slēgt. Diemžēl tā ir skarba realitāte, ka skolas slēgšana aizrauj līdzī visu dzīvi. Piekritu, izglītības iestādi ar 15-20 bērniem noteikti nevajadzētu uzturēt, tas nav pareizi.

Bet vai pareizi šajā gadījumā visu kalkulēt ar apņēmībām, ekspeja tabulām un cipariem? Kur paliek bērns, cilvēki un reālā dzīve?

– Noteikti nav pareizi, bet tā ir vieglāk – strādāt ar cipariem. Man pašai bija ļoti smagi pieņemt faktu par Upītes skolas slēgšanu. Tā nedarbojas jau sešus gadus, bet es joprojām skolā neesmu bijusi. Nespēju saņemties, lai gan tur ir daudz kas izveidots, attīstīts un sakopts. Bet es nespēju... Esmu pateicīga cilvēkiem, kuri tur kaut ko dara, bet man šī ēka atmiņā paliks tikai un vienīgi kā skola, kurā mācījās es, mani bērni, mans vīrs un tēvs. Man laikam ir ļoti spēcīgas patriotiskās jūtas. Šajā skolā es mācījos, tur man bija pirmā darba pieredze. Man tā nav tikai ēka.

Kas ir lielākais izaicinājums un gandarījums skolotāja profesijā? Varat sevi iedomāties strādājam citur?

– Nē, citur sevi iedomāties nespēju. Jā, reizēm ir grūti, reizēm bail izdegt, kas mūsdienās ir moderna slimība. Vienu brīdi pēc Upītes skolas slēgšanas strādāju Viļakas Sporta skolā par direktora vietnieci. Bija Ziemassvētki, es braucu garām Rekasas skolai, ar kuru man tolaik nebija nekādas saistības. Skolā mirdzēja eglīte, dega gaismiņas, un es sapratu, cik ļoti man pietrūkst tās sajūtas – man nav klases, nav bērnu, nav kam radīt un dot prieku. Sporta skolas kolēģi mani miera, – nu bet pie mums taču vieglāk, ko tu tur ar bērniem. Jā, tur bija viegli, bet es neesmu papīru cilvēks. Darbs ir jāmil, ir jāpatīk, lai varētu strādāt. Mans sirds darbs ir bērni. Tad parādījās vakance Rekasas vidusskolā, man jau laikus bija uzrakstīts iesniegums, un tā es nokļuvu šeit. Tiku atpakaļ pie bērniem un joprojām sevi mēdzu pieķert pie domas, neticami, – vai tiešām tas notiek ar mani? Kādreiz brīvlaikā atnāku uz skolu, bērnu nav, bet ir dokumenti, kas jāsakārto. Un tad es sēžu un apjaušu, ka gribu būt šeit. Saprotu, ka drīz būs pirmdienas. Drīz atnāks skolēni!

Attiecībā "skolotājs-audzēknis" – kas tas vispār ir? Ko jums nozīmē savi audzēkņi?

– Mūsdienu bērni, jaunatne ir savādāki – tur tiešām jāatrod pieeja. Skolotājs vairs nevar būt tāds, kāds bija pirms 20 gadiem. Es nevaru diktēt savus noteikumus. Jā, noteikumi ir, bet par viņiem jāvienojas, jādiskutē, jāizrunā. Ja pie skolēna pieiešu kā pie līdzvērtīga, kā pie pieauguša, saruna būs citādāka. Ja skolotājs to spēj pieņemt, tad ir pavisam citi rezultāti – mainās gan attieksme, gan mācību darbs. Vārdu sakot, jāatrod zelta vidusceļš. Ievērot noteikumus un būt

Foto - no personīgā arhīva

Dina Krakope. "Kompetenta sākumskolas un vidusskolas skolotāja, kura ir atvērta un atbalstoša pret kolēģiem, kā arī atbildīga un godprātīga attieksmē pret darbu. Viņa ir orientēta uz izaugsmi un labprāt uzņemas papildus pienākumus – Dina ir mācību jomas vadītāja un speciālais pedagogs Rekasas vidusskolā. Projekta "Twinschools" ietvaros viņa veiksmīgi vadīja sadarbību ar Ukrainas skolu, sniedzot skolēniem vērtīgu starptautiskās pieredzes iespēju. Uz Dinu vienmēr var paļauties!" tā savā pieteikumā apbalvojumam kolēģi raksturojuši Dinu.

draugam – tas nav viegli arī skolotājam, bet savādāk laikam mūsdienās nevar. Bērni ir mainījušies, viņiem vairs nav tās distancēskolas-skolēns, bet es arī negribu, ka skolēni no manis baidītos. Labāk, lai viņiem palieku atmiņā kā skolotāja, padomdevēja un draugs, protams, savā ziņā arī prasīga skolotāja. Bet vidusceļš jāatrod.

Kuri no bijušajiem skolotājiem atstājuši vispaliekošākās pēdas jūsu sirdī?

– Mana sākumskolas skolotāja Anastasija Miņina jau aizsaulē, bet vēl šodien atceros, kā viņa teica, ka man rokraksts kā skolotāji. Savukārt pamatskolā bija miļa angļu valodas skolotāja, audzinātāja Irēna Keiša, kura arī man reiz teica, – Dina, tu arī vari būt angļu valodas skolotāja. Redz, esmu arī! Viņas bija patīkami stingras skolotājas.

Mainās ne tikai laiki un attieksme, bet arī izglītības sistēma. Šobrīd visi mācās kompetenču izglītību. Kā to vērtējat jūs? Savās stundās izdodas veiksmīgi ieviest jaunos standartus?

– Strādājot mana pieredze ir tāda, ka matemātika mums ir matemātika, nevis pļāpāšana, un lielai daļai kompetenču pietrūkst pamata un pilnīguma. Es daudz ko veidoju pati, redzot, ko vēl maniem bērniem un klasei vajag. Un te man palīdz dzīves un darba pieredzes bagāža.

Kur rodat spēku brīžos, kad rodas vajadzība ievilkt elpu un atjaunoties?

– Vasarā tas ir puķu dārzs, ziemā istabas puķes, par kurām priecājos. Man patīk arī rokdarbi, kuriem atliek arvien mazāk laika, bet kuri ļoti nomierina. Un vēl man ļoti patīk pabūt vienai. Tā kā visi trīs bērni jau projām no mājām, bet vīrs ir darbā no agra rīta līdz vēlam vakaram, izbaudu vienatni. Taču neklusumā, man patīk mūzika. Neeju katru svētdienu uz baznīcu, bet esmu ticīgs cilvēks, un daudzi varbūt nemaz nezina, ka labprāt apskatu dažādas svētvietas tepat, Latvijā. Tur mani neviens nepazīst, neredz. Tur esmu es pati un gūstu mieru kā Aglonā. Dzīvē man bijušas tik daudzas situācijas, kad šķiet – nu ir viss, strupceļš. Un tad pie sevis nodomāju, – bet Dievs labāk zina. Un notiek tā, kā jānotiek. Viss vērsas par labu. Vienmēr!

Tēvzemes sargi trīs paaudzēs

“Ja vien pateikt spētu, kā

Kā veicināt pierobežā dzīvojošo Latvijas iedzīvotāju psiholoģisko noturību pret Krievijas dezinformāciju, kā arī atgādināt, ka valsts aizsardzība nav tukši vārdi? Kā to izdarīt? Vislabākais arguments ir piemērs, ka mēs esam un arī varam kļūt par savas dzimtenes sargiem. 16 publikācijās uzsvēsim informatīvās telpas

drošību, kā arī atgādināsim, ka ikviens ir līdzatbildīgs savas valsts attīstībā un aizsardzībā, lai nekādi svešzemju kungi nespētu diktēt savus noteikumus, tos nereti paslēpjot zem skaistiem vārdiem un lozungiem, viltus vēstījumiem. Mēs esam kopīgs spēks, kas veido un nosaka mūsu valsts drošību.

Latvijas vēsturē bijis ne mazums drūmu mirkļu, kas mūsu dzimteni postījuši, ļāvuši tai ātri uzplaukt un tikpat strauji aiziet zudībā, ilgus gadus lieguši būt saimniekiem savā zemē un ciešanās likuši sāpīgi liekties ceļos. Tie bijuši arī salauztu likteņstāstu gadi, kuriem esam spējuši tikt pāri, lai atkal celtu jaunu un staltu māju – mūsu Latviju. Ne mazums likteņa likloču piedzīvojusi arī bijušā Valsts robežsardzes Viļakas pārvaldes Lavošnieku robežapsardzības nodaļas priekšnieka, atvaļinātā kapteiņa GUNĀRA ABRICKA dzimta, kas sevi glabā stāstu un svētu piemiņu par mūsu tēvzemes sargiem trīs paaudzēs.

Dodas vectēva pēdās

G.Abrickis dienesta gaitas Valsts robežsardzē sāka 1993.gada 10.septembrī, bet godam nopelnītā izdienas pensijā devās pēc teju 24 robežsardzē pavadītiem gadiem – 2017.gada februārī. Līdz tam topošais robežsargs absolvēja toreizējo Malnavas tehnikumu, pēc kā uzreiz uzsāka divu gadu ilgas gaitas padomju armijā – ar dienesta vietu bijušajā Vācijas Demokrātiskajā Republikā. Savukārt līdz ar pirmajiem Latvijas neatkarības gadiem, prātojot par turpmākajām darba gaitām pēc PSRS sabrukšanas un maizes pelnīšanas padomju saimniecībā, izvēle krita par labu robežsardzei. Tā sākās Gunāra ceļš pa sava vectēva JEZUPA ABRICKA pēdām, kurš Latvijas pirmās brīvvalsts laikā dienēja Latvijas Robežsargu brigādes 3.Abrenes bataljona 1.rotas 1.sardzē Silvidos un piedzīvoja Masļenku traģēdijas notikumus, kad 1940.gada 15.jūnijā rītausmā Padomju Savienības NKVD karaspēka vienības veica vairākus barbariskus uzbrukumus Latvijas Republikas robežsardzes objektiem Abrenes apriņķī. “Ļoti lielu daļu savas dzīves atdevu robežsardzei. Atklāti runājot, tas man arī ļoti dārgi maksāja, jo dienesta laikā zaudēju divas ģimenes. Droši vien biju arī pats vainīgs – nepratu tās saglabāt. Proti, Valsts robežsardzes izveides sākumā darbā bija jāpavada ļoti daudz laika. Vēl joprojām atmiņos, ka savulaik bijušajā Baltinavas rotā kādā no mēnešiem mans nostrādātais laiks sasniedza pat 370 darba stundas! Līdz ar to mājās biju diezgan reti, kas nevarēja neietekmēt ģimenes dzīvi. Mēdz jau teikt, ka dienestā ir ne tikai konkrētais cilvēks, bet arī viņa paši tuvākie, un diemžēl ne katra ģimene šo nastu var pavilkt gadiem ilgi. Lai vai kā, dienesta pienākumus allaž pildīju pēc vislabākās sirdsapziņas un robežsardzē pavadīto laiku ļoti novērtēju,” uzsver Gunārs.

Liktenīgais 1940.gads...

Savukārt pastiprināta interese par vectēva dzīvesgājumu Gunāram radās bērnības gados. Kaut ko vairāk izzināt centās pie savas vecmamma Edītes (Jezupa Abricka sievas), bet, ņemot vērā PSRS pastāvošo ideoloģisko iekārtu, par to neviens īpaši nevēlējās runāt. Tas arī saprotams, jo Padomju Savienībai netikamo Masļenku traģēdiju tolaik centās noklusēt. Turklāt dzīvē tā iegrozījās, ka Otrā pasaules kara laikā J.Abrickis dienēja arī Latviešu leģionā, kas bija Vācijas militārais formējums un kara laikā cīnījās pret sarkanarmiešiem. Ar to gan interese par savu vectēvu Gunāram neapsīka, un ar laiku, ievācot informāciju no visdažādākajiem avotiem, tapa zināms, ka viņš dzima 1913.gada septembrī cariskās Krievijas galvaspilsētā Sanktpēterburgā. Sākoties nemierīgajiem revolūcijas laikiem, J.Abricka vecāki pārcēlās uz dzīvi Latvijā. Tikmēr viņš pats 1930.gadu vidū dienēja Latvijas armijas Jātnieku pulka sastāvā Jelgavā, bet pēc tam iestājās brīvprātīgajā aizsargu organizācijā, kuru uzdevums bija palīdzēt valsts iestādēm uzturēt mieru, drošību un kārtību. Pienāca arī liktenīgais 1940.gads, kad J.Abrickis no aizsargu organizācijas devās prom un šī paša gada janvārī uzsāka dienestu robežsardzē. Tur gan Gunāra vectēvs nēdienēja ilgi (oficiāli – līdz 1940.gada oktobrim), jo 15.jūnijā, tikko sākot svīst rīta gaismai, Padomju Savienības īpašo uzdevumu militārvienības uzbruka Latvijas robežsardzes objektiem, nogalinot trīs robežsargus un divus civiliedzīvotājus (tajā skaitā pusaudzi), trīs cilvēki guva ievainojumus, bet 37 tika

mūžībā aizgājušajam tēvam Jānim Abrickim, kurš reiz teica, ka viņam piemiņas zīme Baltinavā vienlaikus ir arī viņa tēva Jezupa Abricka kapavieta, kuram liktenis lēma pašam piedzīvot Masļenku traģiskos notikumus. Jāuzsver, ka piemiņas zīmes izveides idejas autors ir bijušais Valsts robežsardzes Viļakas pārvaldes priekšnieks, atvaļinātais pulkvedis Varis Pētersons, jo līdz tam Latvijā piemiņas vietas, kas veltīta šim robežincidentam, nebija. Turklāt arī vēsturiski pašreizējais Balvu novads ir daļa no kādreizējā Abrenes apriņķa, kur notika Masļenku traģēdija, bet Valsts robežsardzes Viļakas pārvalde – 3.Abrenes bataljona mantinieki.

sagūstīti un ar varu aizvesti pāri robežai uz PSRS. Tika nodezināta arī Masļenku sardzes ēka, un tas viss bija Latvijas un PSRS līguma par neuzbrukšanu klajā pārkāpums, kas drīz vien ievadīja pilnīgu Latvijas okupāciju uz turpmāko pusgadsimtu. Savukārt kādreizējie Latvijas Republikas robežsardzes objekti nu atrodas Krievijas teritorijā.

“Piedod, Edīte, šobrīd atgriezies Latvijā nevaru...”

Sagūstīja un uz PSRS teritoriju ar varu aizveda arī Gunāra vectēvu, kurš tonakt pildīja dienesta pienākumus un atradās slēpnī. Savukārt uzbrukuma laikā kopā ar vēl diviem saviem dienesta biedriem, steidzot palīgā kolēģiem Masļenkos, iekļuva NKVD izliktajos slazdos. “Vectēvu kopā ar citiem aizveda uz PSRS armijas daļu Ostrovā un ievietoja pagrabā. Tur viņš pavadīja nepilnu mēnesi, līdz 7.jūlijā sagūstītie divās kravas mašīnās tika atvesti uz Latvijas-PSRS robežu. Padomju Savienības pilnvarotais viņus nodeva 3.Abrenes bataljona komandierim pulkvežleitnantam Oskaram Jansonam, kur mūsu robežsargus uz tilta sagaidīja ar šaujamočos ieliktiem puķēm. Un tikai tad gūstā pavadījušie robežsargi uzzināja, ka Padomju Savienība okupējusi Latviju. Sanāk tā, ka vectēvu sagūstīja brīvā Latvijā, bet nodeva atpakaļ valsti, kas jau bija svešu kungu važās...,” stāsta Gunārs.

Viņš piebilst, ka pēc tam vectēvu kopā ar citiem Latvijas robežsargiem no dienesta atvaļināja, bet drīz pēc tam J.Abrickis apprecējās ar savu iemīloto Edīti un pasaulē nāca dēls Jānis (G.Abricka tēvs). Turpinājumā, svešajam varām izjaucot ierasto dzīvi, J.Abrickis tā dēvētajos vācu laikos dienēja gan robežsargu pulkā, sargājot kritiskās infrastruktūras objektus Latvijas pierobežā (Goliševas (Aizgāršas) pusē), gan arī pēc tam Latviešu leģionā, 19.divīzijas sastāvā kara noslēgumā cīnoties rietumu frontē. “Saprotams, ka vectēvs neieredzēja nevienu no svešajām varām, bet, tāpat kā daudzi citi, cerēja, ka, noslēdzoties karam, ar sviedriem un asinīm Latvija atkal taps brīva. Turklāt, esot vēl Latvijā un Vācijas armijai atkāpjoties, vectēvs piedāvāja sievai doties tālāk kopā ar viņu. Edīte atteica, jo nevarēja pamest savu māti. Savukārt, kad viņa mudināja, lai mans vectēvs pamest armijas daļu un slēpjas, viņš atbildēja: “Piedod, Edīte, šobrīd palikt Latvijā nevaru, bet mēs noteikti drīz atgriezīsimies.” Acīmredzot vectēvs domāja, ka rietumvalstis palīdzēs

atbrīvot Latviju, bet atgriezies uz dzimteni tobrīd nevarēja, jo, esot bijušajam neatkarīgās Latvijas robežsargam un cilvēkam, kurš kara gados dienēja leģionā, viņš bija PSRS iekārtai naidīgs cilvēks. Lai vai kā, Latvija palika PSRS okupācijā un rezultātā dzīves ceļi vectēvu aizveda līdz pat ASV Ņujorkas štata Bufalo pilsētai, kur viņš nodzīvoja no 1952.gada līdz pat savai nāves dienai 1998.gadā,” stāsta Gunārs.

Varbūt tēvzemes sardzē stāvēs jau ceturtajā paaudzē!

Gunāram joprojām spilgtā atmiņā arī gadījums 1996.gadā, kad, atgriežoties mājup no darba robežsardzē, satika sava vectēva brāli Bronislavu. Pirmo reizi ieraudzīdams Gunāru robežsarga formas tērpā, viņš Gunāra tēvam Jānim noteica: “Ja Juziks (Jezups Abrickis) zinātu, ka viņa mazdēls dienē robežsardzē, viņš nedomājot atbrauktu no Amerikas uz Latviju...” “Esmu daudz ko uzzinājis par savu vectēvu, arī viņa kapavieta Bufalo ir zināma, bet vienlaikus joprojām ir arī ļoti daudz neskaidrību. Lai to visu izrunātu, šķiet, nepietiks pat ar biezu grāmatu,” secina dzīvē daudz pieredzējušā Jezupa Abricka mazdēls.

Ja Gunārs ar savu vectēvu bija robežsargi, tad Gunāra tēvs JĀNIS ABRICKIS jau neatkarīgās Latvijas laikā (no 1994.gada) dienēja Zemessardzē, bet vēlāk darbojās arī Zemessardzes Veterānu apvienībā. Mūžībā viņš devās 2020.gada 21.aprīlī. Savukārt pats Gunārs, kopš atvaļinājies no darba robežsardzē un devies izdienas pensijā, cenšas maksimāli daudz veltīt laiku sev un ģimenei, bet brīvajā laikā labprāt darbojas amatierteātri. Viņš ir arī laimīgs tētis, kuram ir divas meitas – Lāsma un jaunākā Evita. Gunārs gan ar smaidu nosaka, ka ļoti vēlēties arī dēlu, jo, kas zina, varbūt viņš Abricku dzimtā būtu bijis tēvzemes sargs jau ceturtajā paaudzē, jo meitas militāro karjeru nav izvēlējušas. Tomēr ir ļoti laba vēsts! Gunārs ir arī vectēva statusā, turklāt vecākā meita Lāsma viņam dāvājusi ne tikai mazmeitiņu Alisi, bet nesen arī mazdēliņu Robertu! “Varbūt Robertiņš būs tas, kurš turpinās mana vectēva, tēva un arī manas gaitas dzimtenes sardzē. Lai vai kā, man dzīvē nav nekā svarīgāka par manu ģimeni. Un, ja vien pateikt spētu, kā savu tēvu un vectēvu milu...,” piemiņu par saviem senčiem allaž svētu tur Gunārs.

Aizsardzības ministrija

Tēvzemes sargi trīs paaudzēs

savu tēvu un vectēvu mīlu...”

Pēdējais foto robežsarga formā. Ja vien Jezups Abrickis un viņa sieva Edīte savā kāzu dienā zinātu, ka šis ir viens no viņu pēdējiem fotomirkļiem... Tā arī bija pēdējā bilde, kurā Jezups ir Latvijas valsts robežsarga formas tērpā. Pēc tam gan viņi vēl tikās Tukumā un vienojās kopīgam fotomirklim, kad Jezups jau dienēja leģionā, bet drīz pēc tam liktenis abus jaunos cilvēkus izšķīra, kara vētras katru no viņiem aiznesa savā virzienā, un Jezups ar Edīti vairs nekad nesatikās... Un visi šie notikumi notika tik ļoti ātri – vien nepilna gada laikā. Pēc tam palika tikai smeldzīgas atmiņas, jo Edīte, lai arī jau būdama 96 gadus veca un tik ilgi nodzīvojuši šķirti no sava vīra, atmiņas par viņu glabāja savā sirdī un pašā dzīves izskaņā ik pa laikam pieminēja Jezupa vārdu...

Robežsargu kolektīvs. Attēlā redzams kādreizējās Latvijas Robežsargu brigādes 3. Abrenes bataljona 1. rotas 1. sardzes kolektīvs Silvidos (1940. gadā), kurā sarga pienākumus pildīja arī Jezups Abrickis (otrā rindā – vidū). No šiem vīriem Masļenku traģēdijā negāja bojā neviens, bet trīs robežsargus – Jezupu Abricki, sardzes priekšnieku Vili Lazdiņu (pirmajā rindā – pirmais no kreisās puses) un sargu Arvidu Poli (pirmajā rindā – pirmais no labās puses) – uzbrucēji sagūstīja un aizveda uz PSRS teritoriju. Vēlāk, Otrā pasaules kara laikā 1942. gadā, V. Lazdiņš krita austrumu frontē, karodams leģiona sastāvā un cīnoties pret sarkanarmiešiem. Savukārt par A. Polja turpmāko likteni ir ļoti skopa informācija.

Jāpiebilst, ka J. Abrickis cieši draudzējās ar Kārli Beizaku, kurš bija 3. Abrenes bataljona 1. rotas 2. sardzes sargs Masļenkos. Viņa liktenis PSRS karavīru uzbrukuma rezultātā bija traģisks. Kā vērienīgu pētījumu grāmatā “Masļenku traģēdija – Latvijas traģēdija” raksta tās autors Andrejs Edvīns Feldmanis, K. Beizaks noziedzīgā robežincidenta laikā acimredzot bija pieņēmis lēmumu atstāt sardzes ēku un mēģināja aizskriet uz 1. sardzi pēc palīdzības. Viņš izlēca pa logu un pazuda miglā. Vēlāk izrādījās, ka K. Beizaks paguva noskriet tikai 199 metrus, jo viņu nošāva sardzes ēkas aplencēji. Drosmīgais Latvijas robežsargs bija apmētāts arī ar rokas granātām, jo tiesu medicīnas ekspertīzē atklājās, ka viņa ķermenī ir granātu šķembas.

Raksts tapis ar Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas atbalstu

Atpūtas mirkļi. Šis vēsturiskais attēls ļauj ļoti novērtēt, ar kādu mājīgumu bija piepildītas robežsargu sardzes ēkas Latvijas pirmās brīvvalsts laikā. Fotografijā redzams, ka Jezups Abrickis atpūtas mirkļus dienestā izmantoja, lai palasītu kādu no tā laika izdevumiem, bet blakus viņam tam speciāli paredzētā vietā rūpīgi novietots dienesta šaujamerocis. Tikmēr otrpus gultai uz galda vāzē priecē dabas dekors, kam blakus – ierāmēts Jezupa mīlotās Edītes foto. Savukārt Jezupa kolēģis tobrīd acimredzot bija devies pildīt dienesta pienākumus vai arī viņam bija brīva diena, jo pie otras gultas šaujamerocī nav, arī pūšaminstruments bauda atpūtas brīžus, lai vēlāk atkal uzrautu kādu jautru meldiņu!

Dzimtenes sardzē. Šādi izskatījās Latvijas robežsargu ziemas formas tērpi pirmās brīvvalsts laikā (foto uzņemts 1940. gada sākumā), kad pasaulē jau valdīja nemiers un to bija satricinājuši iznīcinošā kara pirmie notikumi, bet mūsu dzimtene vēl ziedēja un ar cerīgu skatu lūkojās nākotnē... Atmiņu stāsti vēsta, ka pēc tam, kad Masļenku robežincidentā tika sagūstīts un uz PSRS teritoriju aizvests attēlā redzamais Jezups Abrickis un citi mūsu dzimtenes sargi, kaimiņvalsts priecējās, ka viņu varā nonāca tik daudz virsnieku. “To krievi sprieda pēc mūsu robežsargu labajiem zābakiem. Kā stāstīja mana vecmamma, arī vectēvam pratināšanās uzdeva jautājumus, kādā tieši statusā robežsardzē viņš ir, ja reiz kājās šādi zābaki? Patiesībā vectēvs robežsardzē nodienēja tikai aptuveni pusgadu un bija tikai dižkareivis, arī citi sagūstītie nebija augsta ranga robežsargi, bet kvalitatīvi formas tērpi tolaik bija ikvienam. Krieviem gan to bija grūti saprast, jo viņiem savā ikdienā šāds ekipējums nebija ierasta lieta. Vai mūsdienās, raugoties uz Krievijas iebrukumu Ukrainā, šis valsts karavīru nodrošinājums, kā arī pasaules uzskatos un attieksmē kopumā ir kaut kas dziži mainījies? Nē, pagājuši jau vairāk nekā 80 gadi, bet viss palicis savās vietās,” secina J. Abricka mazdēls Gunārs Abrickis.

Sagatavoja A. Ločmelis, foto – no personīgā arhīva

Talkas Viļakā

*Sākums 1.lpp.

Varbūt dabūs dzeltenos? Valentīna Strupka (foto – no kreisās) uz talku atnesa krokusu sīpolus ar vareniem asniem. “Man ir lillā krāsā. Gribētu dabūt vismaz trīs dzeltenos,” viņa sprieda.

Mājās garlaicīgi. Balvu Profesionālās un vispārīgglītojošās vidusskolas audzēkne Lolita Circene pirmā reģistrējās talkai. “Mājās garlaicīgi, turklāt man patīk cilvēki, kuri ciena un apmeklē baznīcu,” atklāja jaunieta. Viņasprāt, ticības spēku ieaudzina ģimene.

Čakli kā bitītes. Krokusu stādīšanas talkā piedalījās vairāk nekā 20 talcinieki.

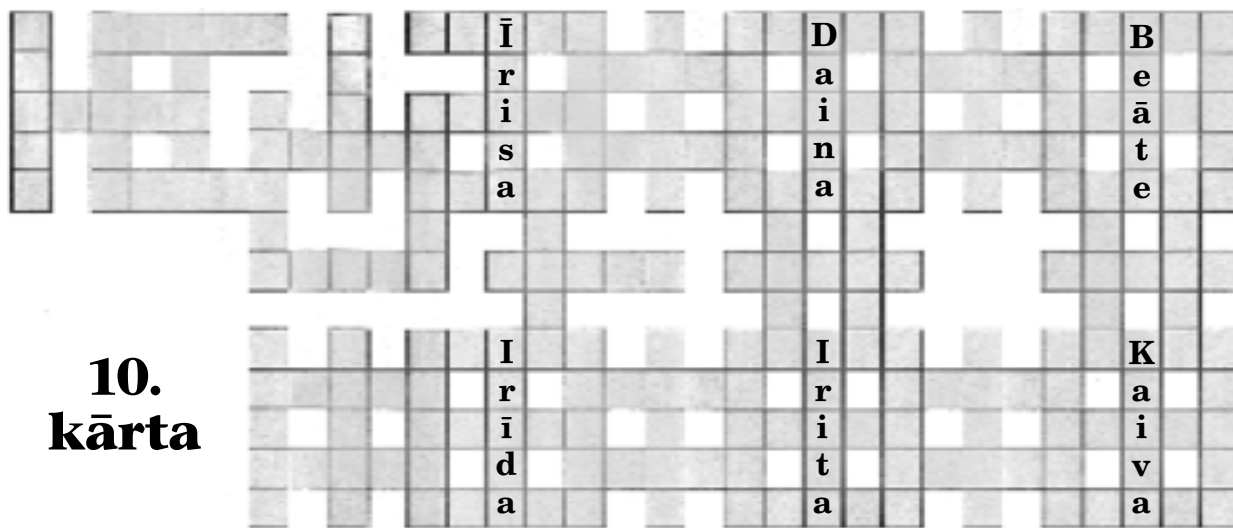
Talko arī citviet. Pie Balvu novada Sociālās pārvaldes Grupu mājas Viļakā aprūpētājas Irinas Šeļļo vadībā strādāja arī Arnis un Ilgonis (foto), kuri sprieda, ka lapas grābj, kolektīvisma gara mudināti.

Nedaudz apslimusi. Gunta pavēstīja, ka Grupu mājasdzīvokļu iemītnieki ir malači, kuriem rūp apkārtnes tīrība: “Kad bija trīs gadu jubileja, izcepu žagariņus, dārzenų kotletes un pagatavoju rasolu.”

Maģiskie vārdi

Uzdevums: visus maģiskos vārdus ierakstīt krustvārdu mīklai līdzīgā tabulā. Uzvarētāju gaida pārsteiguma balva.

10. kārtā

Aloja - arklā - asara - asina - divus - Inese - jauna - jāmāk - Juris - kaija - kaila - kaisa - kapos - kaste - krāni - krāsa - krusa - laiks - laime - laida - laiva - laipo - lieks - maiss - malas - malka - masas - Māris - medus - modes - pakas - pakos - pases - pats - pilis - plats - plīts - plivo - puses - raiba - raida - saber - saime - sāpes - sekas - siens - siers - sirms - sestā - sistis - skaļā - skats - skava - skola - sleja - slido - steks - stils - tauva - tauta - tāsīs - triks - zapte - zivis

Jūsu atbildes tiek gaidītas “Vaduguns” redakcijā, Teātra ielā 8, līdz 10.novembrim.
Maģisko vārdu mīklu atrisināja: T.Ivanova, G.Amantovs, M.Paidere, L.Krilova, P.Paiders (Balvi), A.Mičule (Tilža), N.Mantone (Bērzkalnes pagasts), I.Homko (Medņeva).

9.kārtā veiksmē uzsmaidīja GUNĀRAM AMANTOVAM no Balviem. Pēc balvas griezties redakcijā (līdzī ņemt personu apliecināšu dokumentu).

Vēriņā acs

Atrodot foto 10 atšķirības, Jums ir iespēja iegūt balvu. Atbildes gaidām līdz 15. novembrim.

10. kārtā

Iepriekšējai kārtai iesūtītas 22 pareizas atbildes. **Konkursa “Vēriņā acs” 9.kārtā veiksmē uzsmaidīja** INĀRAI SPRUDZĀNEI no Vectilžas. Pēc balvas griezties redakcijā.

Palauzi galvu

Piedāvājam pašlaik Eiropā populārāko galvas laušanas mīklu, kuru atrisinot, iespējams jūs saņemsiet pārsteiguma balvu. Tukšajos laukumos ielieciet ciparus tā, lai katrā mazajā kvadrātā un visos kopā horizontālajās un vertikālajās rindās nebūtu divu vienādu ciparu. Atbildes gaidām līdz 15. novembrim.

10. kārtā

		1	8	6		5
4					9	7
	6		5		2	1
	7	5		3	1	6
	1					5
5	3	2	1		9	8
	4	7		3		9
	5	8				7
1			8	7	5	

Pareizas atbildes iesūtīja: M.Reibāne, Z.Pulča, L.Krilova, V.Mancevičs, V.Gavrjušenkova, M.Bleive, I.Dzergača, M.Pretice, M.Sleža, A.Ruduks, V.Ruduka, E.Barkāne (Balvi), A.Mičule (Tilža), I.Homko (Medņeva), S.Petrova (Viļaka), V.Ločmele (Lazdukalns), S.Kolzina (Naudaskalns), N.Mantone (Bērzkalnes pagasts), Z.Šulce (Liepāja).

9.kārtā veiksmē uzsmaidīja VIKTORAM MANCEVIČAM no Balviem. Pēc balvas griezties redakcijā.

Lappusi sagatavoja E.Gabranovs

Zini un izmanto

Saņemta vēstule no VID. Kāpēc sūtīta tieši man?

Šī gada 23. septembrī Valsts ieņēmumu dienests (VID) pakāpeniski sāka uzrunāt tos cilvēkus (privātpersonas), kuriem saskaņā ar VID veikto datu analīzi ir būtiskas neatbilstības starp oficiāli deklarētajiem ienākumiem un banku sniegto informāciju par viņu banku kontu apgrozījumu. Saņemot vēstules, iedzīvotāju interese un atsaucība ir ļoti augsta, tāpēc VID ir apkopojis biežāk uzdotos jautājumus un sniedz atbildes uz tiem gan savā tīmekļvietnē, gan citos informācijas kanālos.

VID atgādina, ka šīs vēstules tiek izsūtītas tiem cilvēkiem, kuriem pēc rūpīgas datu analīzes ir konstatētas vislielākās neatbilstības. Proti, starpība starp viņu bankas kontu apgrozījumu un deklarētajiem ienākumiem ir vismaz 20 000 eiro vai vairāk.

Vēstulju mērķis ir vērēt cilvēka uzmanību uz iespējamo

nodokļu nenomaksas risku (nedeklarētiem ienākumiem), aicinot izvērtēt kontos saņemtās naudas summas un deklarēt iepriekš nedeklarētos ienākumus, ja tādi tiek konstatēti, vai sniegt pamatotu izskaidrojumu par šīs naudas plūsmas iemesliem.

VID iepriekš jau ir informējis, ka pirmās aptuveni 5000 vēstules tiks izsūtītas tiem cilvēkiem, kuriem ir konstatētas vislielākās neatbilstības, proti, starpība starp viņu bankas kontu apgrozījumu un deklarētajiem ienākumiem ir vismaz 90 000 eiro.

VID Sabiedrisko attiecību daļa informē, ka biežāk uzdotie jautājumi pamatā ir saistīti ar to, kā rīkoties, saņemot šādu vēstuli, cik plaša informācija par cilvēka ienākumiem un naudas plūsmu viņu bankas kontos jau ir VID rīcībā, kādēļ šādas vēstules saņem arī ilgstoši ārvalstīs dzīvojoši Latvijas valstspiederīgie u.c.

VID aicina ar atbildēm uz šiem un citiem jautājumiem iepazīties iestādes tīmekļvietnes www.vid.gov.lv sadaļā "VID vēstules: jautājumi un atbildes" un VID kontos sociālo mediju platformās "Facebook" un "X".

"Tīmekļvietnē ikvienam ir pieejams arī VID sagatavotais ceļvedis, kurā soli pa solim izskaidrots, kādi ienākumi ir jādeklarē un kādos gadījumos no tiem ir vai nav jāmaksā iedzīvotāju ienākuma nodoklis, kā arī kā to pareizi izdarīt," skaidro VID.

Šāds ceļvedis tiek pievienots arī visām izsūtītajām vēstulēm. Tādēļ VID aicina ikvienu, kurš saņēmis šādu vēstuli, nesatraukties un vispirms mierīgi iepazīties ar šo ceļvedi un rīkoties atbilstoši konkrētajai situācijai – sniegt paskaidrojumu

brīvā formā VID Elektroniskās deklarēšanas sistēmā (EDS) vai arī iesniegt gada ienākumu deklarāciju. Un tikai specifiskos, neskaidros gadījumos konsultēties ar VID.

VID pateicas tiem cilvēkiem, kuri jau ir snieguši skaidrojumu par saviem ienākumiem un darījumiem, kas veidoja viņu kontu kredīta apgrozījumu. VID pakāpeniski izvērtēs šo informāciju un tikai tad, ja radīsies kādi papildu jautājumi, sazināsies ar personu VID EDS, lai precizētu iesniegto vai iegūtu papildu informāciju.

Līdz šim vēstules ir izsūtītas elektroniski – EDS. Taču turpmāk plānots tās sūtīt arī pa pastu uz cilvēka deklarēto dzīvesvietu (ja viņš nav EDS lietotājs). Tādēļ līdz šī gada beigām iedzīvotāji tiek aicināti regulāri pārbaudīt savas pastkastītes saturu.

Lūgums neignorēt vēstules

VID vadītāja skaidro, ka dienestam pieejama tikai informācija par apgrozījumu: "Mēs neredzam, no kā, kam tiek veikti maksājumi, tieši tāpēc mēs uzdodam jautājumus. Valsts ieņēmumu dienesta mērķis ir neielist cilvēkam makā, mēs to nedarām un nedarīsim. Mēs tikai jautājam tiem, kuriem ir ievērojama neatbilstība ar oficiālajiem ienākumiem," sacīja Baiba Šmite-Roķe.

"Attiecībā uz šādiem cilvēkiem Valsts ieņēmumu dienestam būs tiesības aprēķināt iedzīvotāju ienākuma nodokli. Tāpēc visus, kas saņēmuši šādu vēstuli, es aicinu to neignorēt, atbildēt, paskatīties, varbūt kaut kas nav deklarēts," sacīja Šmite-Roķe. Viņa piebilda, ka pretējā gadījumā VID būs tiesības piedzīt ienākuma nodokli 20% apmērā no summas, par kādu apgrozījums banku kontos pārsniedz deklarētos ienākumus.

Atbildes uz biežāk uzdotajiem jautājumiem

VID redz, ka manā kontā naudu regulāri ieskaita dzīvesbiedrs, tā paredzēta, piemēram, komunālo maksājumu veikšanai. Tad kāpēc vēl šāda vēstule?

VID atbilde:

Nē, mēs neredzam detalizētus jūsu konta izrakstus. Mūsu rīcībā nav informācijas par kontos saņemtajiem maksājumiem vai veiktajiem pārskaitījumiem, pirkumiem un citiem darījumiem. Tādēļ mēs nevaram redzēt, no kurienes nauda ienāk kādā noteiktā kontā. Mēs arī neanalizējam un nepētām jūsu ikdienas tēriņus. Mēs redzam tikai to, ka jūsu konta apgrozījums (kopējā summa, ko saņemam no kredītiestādes) būtiski pārsniedz jūsu Valsts ieņēmumu dienestā deklarētos ienākumus. Tādēļ arī jums ir nosūtīta šāda vēstule.

Vai tiešām VID nevarēja sūtīt vēstules mērķtiecīgāk, kāpēc tā atsūtīta tieši man?

VID atbilde:

Vēstules nav sūtītas pēc nejaušības principa. Pirms tam esam rūpīgi izvērtējuši adresātu loku, kuriem saskaņā ar mūsu veikto datu analīzi ir būtiskas neatbilstības starp ienākumiem un banku sniegto informāciju par banku kontu apgrozījumu. Pirmās vēstules tiek izsūtītas tiem cilvēkiem, kuriem ir konstatētas vislielākās neatbilstības, proti, starpība starp bankas kontu apgrozījumu un deklarētajiem ienākumiem ir vismaz 90 000 eiro.

Es jau gadiem dzīvoju un strādāju ārzemēs, un nodokļus maksāju valstī, kurā tiek gūti ienākumi. Kāpēc man tagad kaut kas jāskaidro?

VID atbilde:

Kredītiestāde jums sniedz ziņas par kontu apgrozījumu, jo uzskata jūs par Latvijas rezidentu. Ja jūs sevi neuzskatāt par Latvijas rezidentu, tad par to nepieciešams informēt gan Latvijas kredītiestādi, kurā atvērti konti, gan VID.

Tāpat jāņem vērā – ja neesat informējis mūs par to, ka esat citas valsts rezidents nodokļu jomā, tad jums var nākties izskaidrot savu Latvijā atvērtajos kontos saņemto naudas līdzekļu izcelsmi neatkarīgi no tā, kur šie ienākumi tiek gūti (t. sk. ES institūcijās). Ja ienākums ir gūts un nodoklis ir ieturēts ES dalībvalstī, tad ienākums Latvijā otrreiz nav jādeklarē un nodoklis nav jāmaksā, bet ir jāiesniedz skaidrojums, informējot VID, ka kontos saņemtie naudas līdzekļi ir no šiem ienākumiem.

Mani tuvinieki var man ieskaitīt naudu, cik vēlas, neierobežotā daudzumā, un man nevienam nekas nav jāpaskaidro!

VID atbilde:

Ne gluži tā! Šī ir viena no visbiežāk sastopamajām situācijām – bērni palīdz vecākiem, vecāki – bērniem, un vienas mājsaimniecības ietvaros notiek pārskaitījumi ikdienas vajadzību segšanai. Jā, arī vienkārši dāvinājumi un iepriecinājumi Latvijas iedzīvotājiem ir ikdienišķa un ierasta lieta.

Tomēr šeit vēlamies precizēt, – no tuvu radnieku pārskaitījumiem nodoklis nav jāmaksā, taču šie ienākumi ir jādeklarē, ja nedzīvojat kopā un šis ienākums nav iztērēts kopējas mājsaimniecības vajadzībām. Tuvs radnieks ir persona, ar kuru saista radniecība līdz trešajai pakāpei Civillikuma izpratnē. Piemēram, dāvinājums, kas saņemts no mātes, tēva, brāļa, māsas, vecvecākiem vai laulātā un pārsniedz 10 000 eiro, ir jādeklarē, iesniedzot nākamajā gadā ienākumu deklarāciju un norādot dāvinājuma summu kā neapliekamo ienākumu.

Esmu pašnodarbināta persona, un VID sniegtā informācija par maniem ienākumiem būtiski atšķiras no manis deklarētā gada ienākumu deklarācijā.

VID atbilde:

Šāda situācija pašnodarbinātām personām var veidoties, jo ienākumu aprēķinā tiek iekļauta nevis gada ienākumu deklarācijā norādītā saimnieciskās darbības ieņēmumu summa, bet gan deklarētais darbības rezultāts (ienākums jeb peļņa).

Savukārt kredītiestādes jums sniedz informāciju par apgrozījumu visos kontos, t. sk. kontos, kas tiek izmantoti saimnieciskajai darbībai, ja vien persona pati nav banku informējusi, kas šis konkrētais konts ir saimnieciskās darbības konts. Kredītiestādēm nebūtu jums jāsniedz informācija par apgrozījumu saimnieciskās darbības kontos.

Vēršam uzmanību, ka tiek vērtēta jūsu kā fiziskas personas kontu kredīta apgrozījuma atbilstība deklarētajiem ienākumiem (ko veido arī jūsu saimnieciskās darbības rezultāts – ienākums jeb peļņa, ja tāda gūta), nevis tas, vai jūsu gada ienākumu deklarācijā esat norādījis visus saimnieciskās darbības ieņēmumus.

Kāds ir šīs vēstules mērķis? Kāpēc mani biedē un ko man tagad darīt?

VID atbilde:

Mēs vēlējamies aicināt rūpīgi iepazīties ar vēstulei pievienoto ceļvedi, kurā varēsiet atpazīt savu situāciju un arī saprast, kā rīkoties tālāk.

Tas ir ceļvedis, kas palīdzēs sagatavot un iesniegt VID nepieciešamos datus. Ja tas tomēr neizdodas vai ir radušies papildu jautājumi (t. sk. par nodokļu normatīvo aktu piemērošanu), tad aicinām tos uzdot rakstveidā VID EDS sadaļā "Sarakste ar VID" – "Rakstīt jaunu vēstuli", izvēloties kategoriju "Paziņojums VID".

Savu skaidrojumu uzrakstīju, bet VID man neatbild, un sazināt dienestu es nevaru. Vai tagad automātiski tiks aprēķināta soda nauda?

VID atbilde:

Pateicamies par paveikto! Mēs sazināsimies ar jums tikai tad, ja jums būs papildu jautājumi vai nepieciešami konkrēti paskaidrojumi, un tas diemžēl var prasīt laiku. Nē, mēs automātiski neaprēķināsim nekādu soda naudu. Izskanējušās ziņas par to, ka automātiski tiks uzrēķināta 20% soda nauda, nav pareizas! Ja esat sniedzis skaidrojumu, iesniedzis gada ienākumu deklarāciju vai precizējis jau iesniegto, tad pateicamies par sadarbību!

Uzziņai

Likuma "Par nodokļiem un nodevām" 22.3 panta ("Informācijas par fiziskās personas konta apgrozījumu sniegšana Valsts ieņēmumu dienestam") pirmajā daļā noteikts:

"Lai veicinātu nodokļu maksātāju labprātīgu nodokļu nomaksu, kredītiestāde un maksājumu pakalpojumu sniedzējs līdz katra gada 1.februārim iesniedz Valsts ieņēmumu dienestam informāciju par klientiem – fiziskajām personām, kas ir Latvijas Republikas rezidenti, – kuru pieprasījuma noguldījuma kontu un maksājumu kontu (tajā skaitā slēgto pieprasījuma noguldījuma kontu un maksājumu kontu) iepriekšējā gada kopējā debeta vai kredīta apgrozījuma summa vienas kredītiestādes vai maksājumu pakalpojumu sniedzēja ietvaros ir 15 000 eiro vai vairāk."

